БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 78 (11981) | 1969 оной апрелиин 2, среда | Сэн 2 мүнгэн

ТАСС ...Һонин

...Подгорный ...Бумедьентэй ...уулзалдаба

...(ТАСС). СССР-эй ...Соведэй Президиумэй ...Н. В. Подгорный ...Министрнүүдэй Сове... ...Революционно ...Түрүүлэгшэ Х. Бумедь... ...31-дэ уулзаа.
...орьон оршон байдалда ...уулзалгын үедэ Н. В. ...Х. Бумедьен хоёр ...үүлдаг асуудал... ...нал бодолоо мэдэл...

...ЕТ-АЛЖИР ...СЭЭНҮҮД ...ҮРЭБЭ

...(ТАСС). СССР-эй ...Соведэй Президиумэй ...Н. В. Подгорный ...Алжирай Демократичес... ...Министрнүүдэй ...Түрүүлэгшэ, Револю... ...Соведэй Түрүүлэгшэ ...Бумедьен хоёрой хооронд... ...мартын 31-дэ
...урда тээхи уулзал... ...хөөрэлдөөнүүд дээрэ ...хоорондын зарим ...асуудалнуудаар, совет-ал... ...дохи харилсаа хол... ...хоёр талые һонир... ...асуудалнуудаар һанал ...солилсолго үргэлжэлөө.
...толилогдохо ёһотой ...хамтын коммюнике
...нүхэд ёһоной, ха... ...оршон байдалда үн...

...ПОСОЛЬСТВОДО ...УУЛГА БОЛОБО

...АПН-эй радиогой, ...нүүдэй түлөөлэгшэд ...Демократическа Рес... ...СССР-тэ байдаг эл... ...Тянтай мартын
...зэрхэг түримхэй... ...тэй туһамаршадай ...нүүд болон бэхи... ...Урда Вьетнамые ...циональна фронтын ...нүүдэй шэнэ сохил... ...баатайнь дашарам... ...дахи байдал ту... ...сайд мэдээсэ. Па... ...сэнүүд дээрэ ДРВ... ...циональна сүлөөрэлгын ...талдаг үнэн зүб ...нүүдые бэелүүлгэдэ ...өөлэгшэд али бо... ...баад хэхэ, вьетнам ...мые һуларуулха, ...дай эб эеые таһал... ...дуулан задаргаха ...ер элдэб эсын орол... ...Гэбэшье импери... ...тэдэндэ алба хэг ...тань буруу һурэхэл ...намай патриодууд ...табина: Холбоото ...сэргүүдые үгэ ...бултыень Урда ...гаргаха эрилтэ та...
...Сайгоной засагаар... ...муухай түсэбүү... ...политика оло... ...улхаяа эсэшэ су... ...ролдодог. Вьетна... ...дай үнэн зүб хэ... ...лэйгээр дэмжэхэ ...Советскэ Союз ...социалис оронууд... ...бэлэдэ элшэн сайд ...хүргөө.

В. И. ЛЕНИНЭЙ ОЙДО — ГАБШАГАЙ АЖАЛ! 100

РЕПОРТАЖ

МАСТЕР-МАЛШАД ОЛОШОРНО

Тээсгэн Хяагтын аймагай үйлэдбэриин управлени ажахынуудайнгаа һаалишад, малшадай үнгэрһэн жэлдэ туйлаһан ажалай үрэ дүн хаража үзөөд, хэдэн түрүүшүүлдэ нэгэдэхи, хоёрдохи классай мастер-малшан гэһэн нэрэ зэргэ олгоо.

Эдэнэртэ гансахан һүүлэй хэдэн жэлэй туршада һайн үрэ дүн туйлаһанайнь түлөө имэ нэрэ зэргэ олгогдоо бэшэ. Мүн һаалишад, малшад, хонишодой өөһэдынгөө ажалые хэр зэргэ мэдэхэ,зоотехническэ заабаринве хэр шудалһан, али тухай мэргэжэһыень шалгажа үзөөд, тус тустань нэгэдэхи, хоёрдохи классай мастер-малшан гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо.

Жэшээлхэдэ, Хяагтын совхозой һаалишан Фабзия Ибрагимова, «Родина» колхозой тугалшан Зоя Михайлова, Хяагтын совхозой хонишон, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Бадмасу Тодорхоева болон бусад түрүүшүүлдэ нэгэдэхи классай мастер-малшан гэһэн нэрэ зэргэ олгогдобо.

Тиигэжэ эдэнэр мүнөө ёһотойл дээдэ гарай, мэргэжэл ехэтэй малшад болоод байхадаа, гол түлөөһэн дээрээ үшөө 20 процент нэмэлтэ салин абаха болоно бшуу. Хоёрдохи классай мастер-малшадта гол түлөөһэн дээрэнь 10 процент нэмэжэ түлэгдэхэ.

Иигэжэ олон жэлдэ эрхим һайнаар хүдэлһэн ажалша бэрхэ малшад бодотоор урмашуулагдаха, саашадаа бүри һайнаар хүдэлхэ хүсэл эрмэлзэлгэтэй болохол.

С. БАДМАЕВ.

МҮРЫСӨӨ ҮҮСХЭҺЭН МОДОШОД

Табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй хугасаада хэхэ ажалаа хараалһан Хурамхаанай леспромхозой модошод арга боломжоёо элирүүлжэ, социалис шэнэ уялга абаһан юм. В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойе ажалай бэлэгээр угтаха гэжэ тэдэнэр шиидэнхэй.

Партбюрогой, дирекциин, рабочкомой олон хүнэй хабаадалгатай заседани январь соо үнгэргэгдөө. Тэндэ социалис уялга зүбшэн хэлсэгдэһэн юм. Түрүү модошод, бага комплексно бригадануудай, техническэ албанай хүдэлмэрилэгшэд, модо бэлэдхэлэй участогуудай мастернууд эндэ байлсажа, социалис уялга тухай зүбшэн хэлсэһэн, һанал бодолоо зүбшэлһэн байна. Мастерска участок, бригада бүхэнэй хүсэ шадал, бии байһан арга боломжо тухай ехэ хөөрэлдөөн болоо һэн.

Тиихэдэ зүбшэн хэлсэһэн асуудал, абаһан социалис уялга тухай республикымнай модо бэлэдхэлэй бүхы коллективүүд мүнөө мэдэдэг болонхой. Хурамхаанай леспромхозой модошодой хараалһан зорилго харюусалгатай. Бага комплексно бригада бүхэн жэлдээ 24 мянган кубометр модо бэлдэхэ, модо шэрэдэг автомашинын жолоошод халаанайнгаа даабарии үдэр бүхэндэ 110 процент дүүргэхэ зорилго урдаа табяа. Тэдэнэр имэ уялга абахын тула һайн бодомжолжо үзэһэн, ямар аргаар ехэ бүтээсэ туйлаха байһанаа элирүүлһэн юм.

Василий Степанович Щукинай даадаг бригада 1969 ондо 30 мянган кубометр модо бэлдэхэ уялгатай.

— Степанович, ехэдүүлээ бэшэ гүш? — гэжэ зарим нэгэн тиихэдэ хэлээ һэн. Хайшан гэжэ имэ ехэ модо бэлдэхэ юмта? Республикын нэгэшье бригада 25—26 мянган кубометрһээ дээшэ модо бэлдээгүй байна.

— Бидэнэр тооложо, зүбшэжэ үзөөбди. Хэлэһэн үгэдөө хүрэхэбди. Харин слесарь-заһабарилагшадай ажал һайжаруулха хэрэгтэй, — гэжэ Василий Степанович харюусаа һэн

Ехэ уялга абаһан нүхэр Щукинай бригадын гэшүүдтэй танилсаха, ажалыень хараха гэһэн хүсэлтэйгөөр бидэнэр эндэ ерээбди. Бригада табан хүнһөө бүридэнхэй. Тракторист Платон Федорович Суменков, модо отолгошын туһалагша Степан Николаевич Маскаев, чекеровщигууд Иван Сизов, Иван Житников дүй дүршэлтэй, модо бэлэдхэлэй онъһо һайн мэдэхэ болоһон нүхэд. Тэдэнэр бултадаа арбаад жэлэй туршада ой соо ажаллажа ябаһаар. Тэдэнэй бригада болоод хүдэлжэ эхилһэнһээнь хойшо дүрбэн жэл үнгэрбэ. Энэ хугасаала тэдэнэр бэе бэедээ дадалсаа, дүй дүршэлөө халан абалсаа. Бригадын гэшүүн бүхэн хоёр-гурбан мэргэжэл шудаланхай, бэе бэеынгээ ажал хэжэ шадахал болонхой.

— Манай ажалда нюуса юумэн үгы. Бултадаа урдахи зорилгоёо мэдэржэ, һайнаар ажаллахые оролдонобди. Журам эбдэхэ, ажалдаа хожомдохо ушар гарадаггүй. Бригадын ажалые зүбөөр эмхидхэхэдэ хэрэгтэй урагшатай байна, — гэжэ бригадир хөөрэнэ.

Бригадын модо бэлэдхэдэг газар. Чекеровщигууд И. М. Сизов, И. А. Житников модо багса болгон холбоно. Хаража байхада түбэгтэй юумэн үгы хэбэртэй. Теэд хүн бүхэн энэ ажал дүүргэжэ шададаггүй, һайн дүй туршал хэрэгтэй юм. И. Ф. Суменков багса модые тракторта шангагалан, хэрэгтэй газартань зөөнэ. Платон Федорович трактораа капитальна заһабаригүйгөөр хоёр жэл соо ашаглажа байһаар. Үсөөн хүн даажа байһан трактораа имэ һайнаар хүдэлгэдэг, харууһалдаг. Ажалай һүүлээр трактораа шалгаагүй һаа, гэртээ бусадаггүй заншалтай.

Модошодой мүрысөө үүсхэһэн леспромхозой түрүү бригадын гэшүүд январь, февраль һаранuудай даабариһаа гадуур 700 кубометр модо бэлдэжэ, абаһан уялгаяа бодотоор бэелүүлжэ байна. Үдэр бүхэндэ 100 кубометр модон бэлдэгдэнэ. Жэлдээ 30 мянган кубометр модо бэлдэхэ гэһэн үгэдөө хүрэхын тула үдэр бүхэндэ 100 кубометр модо хюреэдэн унагааха хэрэгтэй гэжэ тэдэнэр тооложо гаргаһан юм. Тиимэһээ тус бригадынхид хараалһан зорилгоёо үдэр бүхэндэ дүүргэжэ байна. Бригадын бэлдэһэн модоной 70—80 кубометрынь леспромхозой доодо складта саг үргэлжэ тушаагдажа байдаг.

— Василий Степанович Щукинай бригада абаһан уялгаяа дүүргэхэл байха,— гэжэ леспромхозой директор И. И. Рябчиков хөөрэнэ. Бригадирынь бэрхэ модошон, бригадын гэшүүд журамтай, дүй дүршэлтэй. Энэ бригада леспромхоз соогоо эгээл түрүүлэн һарадаа 2000 кубометр модо бэлдэдэг болоо һэн. Мүнөө һара бүхэндэ 2500 кубометр бэлдэхэ уялга абаад, тэрэнээ дүүргэжэ байна.

Түрүү модошод хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ байһандаа батаар этигэнэ. Уялгаяа дүүргэхэ арга боломжо, хүсэл эрмэлзэл тэдэндэ бии. Бригадын ажал һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Тракторынь зүбөөр харууһалагдажа, һаадгүйгөөр хүдэлнэ. Ажалай эмхидхэл һайн. Үбэлэй хүйтэн январь, февраль соо һайнаар ажаллажа, абаһан уялгаяа бэелүүлхэ талаар горитой алхам хэһэн байна.

Г. БАРАННИКОВ.

Зурагууд дээрэ: 1. Леспромхозой К-700 маркын тракторта нүхэр Щукинай бригадын бэлдэһэн модон ашагдажа байна.

2. Бригадир В. С. Щукин.

ЭКОНОМИЧЕСКА ХҮДЭЛМЭРИ

Мэнэ һаяхан КПСС-эй обкомой ээлжээтэ пленум боложо, «республикын колхоз болон совхозуудта экономическа хүдэлмэриин ямар байһан тухай, тэрэниие һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Энэ асуудалай тон ехэ удха шанартай байһаниинь элитэ. Экономическа хүдэлмэриин һайнаар ябуулагдадаг ажахынуудта тэрэнэй аша үрэнь ехэ, колхоз, совхозууд хэзээ бүхэндэ олзотой байна. Хүдөө ажахые саашадань улам түргэнөөр хүгжөөхэ тухай КПСС-эй XXIII съездын, мүн КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, партиин райкомууд, колхоз, совхозуудай партийна организацинууд ажахынуудта экономическа хүдэлмэри эмхидхэжэ, колхоз, совхозуудай экономико бэхижүүлхэ талаар нилээд юумэ хээ.

Ажахынуудта экономическа хүдэлмэриин һайжаржа байһанайнь аша үрэ харагданашье. 1965 онһоо 1968 он хүрэтэрхи үе соо колхоз, совхозуудай гаргадаг бүхы продукциин хэмжээнь 18 гаран миллион түхэригөөр гэхэ гү, али 13 үлүүтэй процентээр ехэ болоһон байха юм. Мүн энэ үе соо колхозуудай мүнгэн олзонь 26 процентээр ургаа. Хүдөө ажахын ургамалнуудай ургасые баяжуулха, мал ажалай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ, ажалай бүтээсэ ехэ болгохо, продукциин өөрын үнэ сэн хямдаруулха, ажахын тоосоо үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, түрүүшүүлые материальна талаарнь урмашуулхаар хэмжээнүүдые абаха, тиигэжэ үйлэдбэриин али бүхы һалбаринуудые олзотой болгохо тушаа олохон колхоз, совхозуудта бага бэшэ хүдэлмэри хэгдэнэ.

Колхоз, совхозуудта эллүүриин газарай гектар бүхэнэй ургасань жэл бүхэндэ ехэ боложо байнхай. Жэшээлхэдэ, һүүлэй гурбан жэл соо эдлүүриин газарай гектар бүхэнһөө абтадаг валовой продукци 12,7 процентээр ехэ болоо. Тэрэшэлэн энэ үе соо ажалай бүтээсэ колхозуудта 11,5 процентээр, совхозуудта—6,7 процентээр ургаа.

Жэлһээ жэл бүхэндэ олзотойгоор хүдэлжэ гарадаг, экономикоёо амжалтатайгаар хүгжөөжэ байдаг ажахынуудые тоолохо болоо һаа, республика дотор олон бии. Суулгын, Борьёогой, «Шергинский», «Октябрьский», «Забайкальский» совхозуудай, Ивалгын туршалгын ажахын олзонь жэл бүри ехэ болоно байдаг. Тэрэшэлэн Мухар-Шэбэрэй аймагай Заганай, «Искра», Зэдын «Коммунизм», Ленинэй нэрэмжэтэ, Хяагтын «Родина», Бэшүүрэй «Победа», Сэлэнгын Карл Марксын нэрэмжэтэ, Түнхэнэй «Сибиряк», Улаан-Үдын «Маяк» колхозуудта экономическа хүдэлмэри муу бэшээр эмхидхэгдэнхэй. Тэрэнэй ашаар эдэ ажахынууд түхэреэн жэл соо ашаг үрэтэйгөөр хүдэлнэ, али бүхы зөөри хэрэгсэлнүүдээ нарин нягтаар, гамтайгаар гаргашална, сэбэр олзо ехээр абана.

Имэ ажахынууд хэдэ баяжажа байна. Тэдэнэй материально-техническэ үндэһэ һууринь жэлһээ жэлдэ бэхижэжэ, үргэжэжэ байна. Тэдэнэр гэр байрын, соёл культурын барилгануудта мүнгэ зөөри нилээд ехээр һомолхо аргатай болоно. Социалис предприятиин үндэһэ ехэтэйгээр, үргэн далайсатайгаар хүгжэхэ жама ёһониинь имэ ха юм. Колхоз, совхоз бүхэн манайда имээр лэ хүгжэжэ, бэхижэжэ, баяжажа байха табисууртай.

Колхоз, совхозууд саашадаа бүри түргэнөөр хүгжэхын тулада хүдөө ажахын алибаа ургамалнуудай ургасые бүри баяжуулха, адууһа малайнгаа тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, бага юумэ гаргашалаад, ехэ продукци абадаг болохо зорилготой. Һүүлэй жэлнүүдтэ республикын колхоз, совхозуудта нилээд ехэ шэнэ газар хахалагдажа, ашаглалгада оруулагдаа, севооборот зүбөөр хэрэглэгдэдэг болоо, таряалангай газар, сабшалан бага бэшээр уһалагдадаг, үтэгжүүлэгдэдэг болонхой. Адууһа малай тоо толгой олошорно, ашаг шэмэнь дээшэлнэ. Эдэ бүгэдын ашаар газар таряалангайшье, мал ажалайшье продукци гүрэндэ улам бүри ехээр худалдагдадаг болоо. Энэ хадаа экономическа хүдэлмэриин һайжаржа байһанай гэршэ мүн.

Тиигэбэшье республикын колхоз, совхоз бүхэндэ экономическа хүдэлмэри хангалтатайгаар эмхидхэгдэнхэй гэхын аргагүй. Эндэ ехэ дутуу дунданууд тохёолдоно. Колхоз, совхозуудай туйлай ехэ арга боломжонууд хүсэд хэрэглэгдэнэгүй. Олохон ажахынуудта ажалайнь бүтээсэ тон бага, продукциин өөрынь үнэ сэн хэмгүй ехэ байна. Олонхи колхозуудай олзонь тон бага байһан зангаараа. Тиихэдэ олохон совхозууд жэл бүхэндэ гарзада орошоно. Зарим ажахынуудта һү, мяха болон нооһоной, мүн үбһэ, овощ болон силосэй өөрынь үнэ сэн хямдархын орондо бүри ургашана. Илангаяа Хэжэнгын, Баргажанай, Хяагтын, Яруунын, Хориин, Загарайн аймагуудай колхоз болон совхозууд экономическа талаараа хохидоотой, гарзатай байнад.

Экономическа талаараа олохон ажахынуудай хохидолтой, гарзатай байһанайнь гол шалтагаан юуб гэхэдэ, газар муугаар эдлэгдэнэ, газарай гектар бүхэнһөө продукци элбэгээр абтанагүй, мал ажалай продукцинь бага байна, тэрэшэлэн ажалай бүтээсэнь, продукциин өөрынь үнэ сэн ехэ байна. Продукци абахадаа тон ехэ гаргаша хэгдэнэ. Саашадаа али бүхы ургамалнуудай ургаса баяжуулха, малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ гээшэ тон ехэ удха шанартай зорилго болоно. Энээнгүйгөөр колхоз, совхозуудай экономико бэхижүүлхэнь бэрхэтэй байна бшуу.

Олохон ажахынуудта тоо бүридхэлэй хүдэлмэри хангалтагүй байна. Хамаг бүхы юумые һайтар тоолоно, гүнзэгыгөөр бодожо үзэхэ хэрэгтэй байһаниинь элитэ. Экономическа эрдэм дэлгэрүүлхэ, хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй дунда экономическа һуралсал эмхидхэхэ шухала.

Колхоз, совхоз бүхэнэй хэзээ бүхэндэ олзотойгоор ажаллаха хэрэгтэнь экономическа хүдэлмэриин ехэ үүргэтэй байһаниие ажахын хүтэлбэрилэгшэд гүнзэгыгөөр ойлгохо, энэ хүдэлмэри һайнаар эмхидхэхэ, тэрэнэй үндэһэ һуури дээрэ ехэ амжалта туйлаха зорилготой.

ЗАЛУУШУУЛ МҮРЫСЭНЭ

Залуу коммунист Дамба Чимитович Хобраковой хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай отарынхид мүнөө үбэлдөө хэзээ хэзээнэйхиһээ хүйтэн байбашье һаань, хурьга түлжүүлхэ уялгаяа амжалтатай бэелүүлжэ байнхай. Ахалагша хонишон өөрөө сэрэгэй албанһаа бусаһаар хоёрдохи жэлээ эхэ хонидой отарада хүдэлнэ.

Хурамхаанай совхозой энэ отарада 595 эхэ хонин тоологдодог. Мүнөө эндэхи хонишод 565 хурьга абаад, нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байнхай. Отарада түрэхэ хонид үшөө олон. Мүнөө эндэ 100 эхэ хонин бүриһөө 95 хурьган түлжүүлэгдэжэ байна.

Эндэхи комсомолшууд ахалагша хонишон Бато Бужиевай отарынхидтай мүрысэдэг юм. Тус отарада залуушуул хүдэлдэг. Бато Бужиев өөрөө сэрэгэй албанһаа бусажа ерээд, хонин ажалда хоёрдохи жэлээ хүдэлнэ. Комсомол хүбүүн сэрэгэй албанда ошохоһоо урид механизатораар хүдэлдэг байһан. Эндэхи хонишодой ажал баһал урагшатай. Отарынхид түрүүшынхеэ түрэхэ 100 эхэ хонин бүриһөө 78,3 хурьга түлжүүлээ. Эндэ хонид үшөө түрэхэ.

Б. ГОМБОЕВ.

САБШАЛАН, БЭЛШЭЭРИ ҺАЙЖАРУУЛХА ХОЁР ҺАРА — МАЙН 15

Шалгалта юу харуулааб

ХОЁР ОНДООГООР ХАНДАХАДА...

...һайжаруулха, ургасы... ...талаар һүүлэй жэл... ...аймагай ажахы... ...ехэ хүдэлмэри хэгдэ... ...Сабшалан хабар... ...һалагдана, наг шэбхэ, ...үтэгжүүлгэ жэл ерэхэ ...хэгдэнэ. Ажахы бү... ...дай звенонуудта, лу... ...отрядуудта сабша... ...Эдэ бүгэдын ашаар ...жэлдэ дунда зэргэээр ...центнер үбһэ хуряаһан ...үлэйн гурбан жэлэй... ...ээр ехэ болоно.
...аймагай бүхы ажахы... ...һайжаруулха талаар ...боломжонуудаа хү... ...рахын аргагүй. Һая... ...абажа, сабшалан... ...руулха хоёр һарын ...дүүргэгдэжэ бай... ...а, эдэ бүгэдэ анха...
...нүүд ушарилэб? Нэг... ...һайжаруулха хү... ...хабартаа хэгдэнэ. ...оройтожо захална. ...н дүүрээд байхада ...олонхи луговомелиоративна отрядууд ...хүдэлжэ захалаадүй ...наг шэбхэ, һургааг ...гэдэргэ татагдана. ...бүлүүр станци бии ...һоо 3-ниинь хүдэл...

Яахадаа имэ байдал тохёолдоноб гэжэ ойлгохын тула энэ аймагай Ленинэй, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудай хүдэлмэритэй танилсая.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз бүхы сабшалангаа эзэтэй болгожо, жэл бүри тэрэнээ үргэдхэжэ, ургасыень дээшэлүүлжэ шадана. Үнгэрэгшэ жэлдэ бүхы сабшалангайнгаа гектар бүриһөө 18 центнер үбһэ абажа, колхозой хүтэлбэрилэгшэд гаднаһаа үбһэ тэжээл бэдэржэ гүйлгэлдэхээ болёо.

Мүнөө үедэ энэ колхозой 25 луговод сабшалан дээрэ гараад, сомоо хорёолһон һургааг, гадаһануудые суглуулжа, нэгэ газарта обоолно, сабшалангаа модо, шулуунһаа сэбэрлэнэ. Зариманиинь шэбхэеэ тараана, уһалууриингаа һубаг, ханааб заһабарилна, һайрам тогтоохоор бэлдэжэ байнхай. Колхозой лугомелиоративна отряд наг шэбхэ зөөнэ.

Энэ жэл 190 гектар дээрэхи шугы бургааһа, харганаа сэбэрлэхэ хүдэлмэреэ захалаа. Мүнөө 2 трактор тэндэ хүдэлнэ.

Мартын хорёодоор колхозой луговодуудай суглаан болоно, звено, бригада бүхэндэ үйлэдбэриин түсэб хүргэгдэһэн, луговодууд энэ жэл бэелүүлхэ хүдэлмэреэ зүбшэһэн байха юм.

Харин нүгөөдэ, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо тад ондоо байдал үзэгдэнэ. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд үбһэ тэжээл бэдэржэ, иишэ тиишээ гүйлгэлдэжэ сүлөөгүй. Зүгөөр сабшалангаа һайжаруулха хэрэгтэ урдынхидаал анхарал бага табина.

Нёдондо хабартаа энэ колхоз мүн лэ сабшалан дээрэ биратай юумэ хэжэ үрдеэгүй һэн. Наг шэбхэ гаргахаһаа, модо шулуунһаа сэбэрлэхэһээ бэшэ хүдэлмэри бага хэгдээ. Энэл шалтагаан дээрэһээ гектарай 9,7 центнер үбһэ абаа гэхэ гү, али Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхиһоо хоёр дахин бага ургаса абаа ха юм.

Байгша ондошье хубилһан юумэниинь үгы. Лугомелиоративна отрядтань 10 трактор хүдэлгэгдэхэ аад, мүнөө оройдоол 4 трактор табигдаа нэрэтэй. Тэдэнэй 3-ниинь бүлүүр станци һаянай хүдэлгэжэ захалаа, нэгэниинь — посхоод бариха һургааг зөөнэ. Бэшэ тракторнуудай заримaниинь заһабарилагдажа бэлэн болоодүй, 4-ниинь таряалан дээрэһээ һолоомо суглуулха хүдэлмэридэ һамшана.

Колхозой правлениин хараалһанай ёһоор, луговодуудаар 36 хүн томилогдожо, тэдэндэ сабшалан даалгагданхай. Теэд мүнөө тэдэнэй миил арбаад хүниинь сабшалан дээрэ гараа тоотой. Бусад «луговодуудынь» ондоо хүдэлмэридэ ябажа байха юм. Жэшээнь, луговодоор томилогдоһон Бальжин Цыбиков хурьгашанаар ажаллана. Луговод нэрэтэй Очир Буянтуев түлэгнүүдые харууһална. Баруун Сагаанай сабшалан дээрэ ажаллаха Дашадондок Дылыков трактористаар хүдэлнэ. Эдэнэрэй дааһан ажалаа хэндэ дамжуулжа, хэзээ сабшалан дээрэ гараха байһаниинь мэдэгдэнэгүй. Колхозой правлениин хүтэлбэрилэгшэд хараалһан түсэбэйнгөө ёһоор техникээ, хүнүүдээ сабшалан дээрэ гаргаха гэжэ оролдоогүй байһаниинь гэмшалтай. Мүнөө хүрэтэр колхозой правлени луговодуудта үйлэдбэриин түсэб хүргөөгүй, хэды шэнээн ургаса абаха тушаа даабари үгөөгүй байһаар.

Сабшалан һайжаруулха талаар хэмжээ ябуулганууд сааһан дээрэ яһала хараалагданхай. Теэд тэрэнь хэзээ дүүргэгдэхэ юм? Жэшээнь, 90 гектар дээрэхи шугы бургааһа сэбэрлэхээр түсэблэгдэнхэй. Энээниие «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй отряд хэхэ даабаритай аад, мүнөө хүрэтэр хүдэлмэреэ эхилээдүй.

Иигэжэ шухала хэрэгтэ хүтэлбэрилэгшэдэй хоёр ондоогоор хандахада, үрэ дүнгынь хоорондоо баһал ехэ илгаатай байна бшуу.

Тиимэһээ аймагай хүтэлбэрилэгшэд сабшалан, бэлшээри һайжаруулха талаар республика дотор соносхогдоһон хоёр һарын туршада хараалагдаһан бүхы хүдэлмэриин хэр зэргэ бэелүүлэгдэжэ байһыень ажахы бүхэндэ наринаар хинан шалгажа, тэрэниие сум дүүргүүлхэ хэмжээ абаха бэзэ гэжэ найдагдана.

Б. ГЫЛЫКОВ,
манай тусхай корр.

МАНАЙ ХҮНҮҮД СОВЕТСКЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЫНГАА МЭДҮҮЛГЫЕ ГҮНЗЭГЫГӨӨР ДЭМЖЭНЭ

АРСАЛДААТА АСУУДАЛНУУД ХЭЛСЭЭНЭЙ ҮНДЭҺӨӨР ШИИДХЭГДЭХЭ ЁҺОТОЙ

В. И. Ленинэй заабаряар манай орон совет-хитад хани барисаае бэхижүүлхын тула шухала бүхы юумэ хээ. Советскэ Союз урда тээнь тэгшэ эрхэгүйгөөр хэгдэһэн договорнуудые һайн дураараа болюулжа, хаанта правительствын энэ үндэһэгүй эрилтэнүүдһээ арсаһан байгаа гээд Хитадай агууехэ революционер-демократ Сун Ят-сен хэлэдэг бэлэй. Манай орон хитад арадай национальна, социальна сүлөөрэлгын түлөө тэмсэлдэнь, социализмын экономическа үндэһэ һуури байгуулхадань бүхы талын туһаламжа үзүүлһэн байна.

СССР-эй правительствын мэдүүлгэ ажалша хитад арадта хүндэлэлөөр нэбтэрэнхэй, хилэдэ хабаатай асуудалнуудаар һанал бодолоо зүбшэлжэ эхилхэ, бүхы арсалдаата асуудалнуудые хэлсээнэй үндэһөөр шиидхэхэ гэһэн мэдүүлгэ соохи дурадхалые һайшаангүй байжа болохоор бэшэ. Советскэ правительство хэлсээ хэхээр хэзээдэшье бэлэн. Гэбэшье буу зэбсэг барижа хэнэйшье добтолоо һаань, мини хаража байхагүйбди.

Р. Г. ИСМАЙЛОВ,
Азербайджанай ССР-эй Наукануудай академиин президент, Социалис Ажалай Герой.

СОВЕТ АРАДАЙ ЗЭБҮҮРХЭЛ

СССР-эй правительствын мэдүүлгэ соо түүхэдэ хабаатай, тодорхой баримтанууд, хитад арадта совет хүнүүдэй ёһотойл интернациональна туһаламжа үзүүлжэ байһаниинь харуулагдаа.

Совет арадта эсэргүү Мао Цзэ-дунай бүлэгэйхидэй ямаршье харата ябуулганууд, манай гүрэнэй хилые эбдэхэ зорилготой һэдэлгэ эрид шанга харюугаар угтагдаха байха гээд мэдүүлгын этигэл түгэс удхаһаа ойлгосотой болоно.

Советскэ правительствын мэдүүлгэ — дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахые, бүхы арадуудай хани барисаатай байхые хүсэдэг совет арадай хүсэл бодол гээшэ.

В. КАРАПЕТЯН,
техникын эрдэмэй кандидат

ТОН ЗҮБ ҺАНУУЛГА

Совет-хитад хилэ дээрэ Хитадай засагаархидай гаргаһан харата аашань тухай бодомжолхо бүреэ КНР-эй байгуулагдаһан түүхые һанаха ушартай бологдоно. Совет арад хитад арадай гадаадын оронуудай дарлалтаһаа сүлөөрэлгэдэ туһалаа, экономикоёо хүгжөөхэдэнь тон ехэ туһа хүргөө гээд бүхы дэлхэйн хүн зон мэдэнэ. Совет хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд хитад хүдэлмэришэд ба инженернүүдтэй хамта оронойнь промышленностиин хэдэ хэдэн һалбаринуудые эмхидхэн байгуулалсаһан байна. Хитадай хэдэ мянгаад хүбүүд, басагад СССР-эй һургуулинуудта һуража, дээдэ ба дунда мэргэжэлтэй болоно, дипломуудые абаһан байха.

Харин мүнөө Мао Цзэ-дунай бүлэгэйхид эдэ бүгэдые мартуулха гэжэ оролдоно. Манай арадуудай хоорондохи хани барисаае таһалхые али болохоор оролдоно. СССР-эй нангин хилые дабажа добтолһон ябадал — социализмда, эб найрамдалай хэрэгтэ эсэргүү хара һанаата ааша мүн.

Дура зоргоороо ошоһон маогайхид Советскэ правительствын мэдүүлгэ соо хэлэгдэһэн тодорхой һанамжые харайда абаха ёһотой. Советскэ Союзда зэбсэгтэ хүсөөр добтолон ороход гэһэн һанаашалгадань шанга харюу үгтэхэ байха гээд тэдэнэр мэдэхэ зэргэтэй. Имэл даа, манай арадай һанал бодол, ороной бүхы ажалшадай зүрхөө хэгдэһэн Советскэ правительствын тодорхой мэдүүлгэ.

Е. КОЗАК,
УССР-эй искусствануудай габьяата ажал ябуулагша, композитор.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ БОЛОН СОВХОЗУУДТА ЭКОНОМИЧЕСКА ХҮДЭЛМЭРИИН ЯМ БАЙҺАН ТУХАЙ, ТЭРЭНИИЕ ҺАЙЖАРУУЛХА ХЭМЖЭЭНҮҮД ТУ

Республикын хүдөө ажахын министр Л. В. Власовай пленум дээрэ хэһэн элидхэлһээ

1968 ондо колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин-финансова үрэ дүнгэй онцагүйшэг байһангай дашарамдан, энэ асуудал пленумэй үзэмжэдэ табигдажа, саашадаа энэ гол шухала хүдэлмэридэ партиина, совет, хүдөө ажахын болон бусад органуудай анхарал онсо хандуулха, тусхай хэмжээ хараалха зорилгоор пленумэй зарлигдаһан тухай элидхэлшэ үгынгөө эхиндэ тоггобо. Колхоз, совхозуудта экономическа албание һайжаруулха хэрэгтэ партиин XXIII съездын, КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 оной), майн (1966 оной) Пленумүүдэй али зэргэ һайнаар нүлөөлһэн тухай дэлгэрэнгыгээр элидхэлшэ мүн лэ хэлэһэн байна.

Саашань үгэеэ үргэлжэлүүлхэ зуураа, элидхэлшэ республикын колхоз, совхозуудай экономикын ямар байдалтай байһан тушаа тодорхойгоор хэлэжэ үгэбэ. Мүнөө үедэ республикын хүдөө ажахын үйлэдбэри дээрэ 75 мянга гаран колхозникууд ба совхозуудай хүдэлмэришэд ажаллажа байна. Эдэ ажалша зоной эрмэлзэл хүсэлэлөөр валовой продукци ехээр үйлэдбэрилэгдэжэ, колхоз, совхозуудай олзо доход улам дээшэлнэ. Колхоз, совхозууд мүнөө хүсэ ехэтэй материально-техническэ үндэһэ һууритай болонхой. Тиимэһээ колхоз, совхозуудай хүдөө ажахын продукциие ехээр абадаг болохо, тэрэнэй экономическа үрэ дүнгые бүри һайжаруулха арга боломжоор угаа баян болоод байна гэжэ элидхэлшэ тодорхойлно.

— Доторойнгоо болон экономическа арга боломжонуудаа зүбөөр ашаглажа шадаһан колхоз, совхозууд үйлэдбэреэ олзо ехэтэй болгоно. Суулгын, «Шергинский», «Октябрьский», Борьёогой, «Забайкальский» гэжэ ангай совхозууд, Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахы, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Заганский», «Искра», Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ, «Коммунизм», Хяагтын аймагай «Родина», Бэшүүрэй аймагай «Победа», Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ, Түнхэнэй аймагай «Сибиряк», Улаан-Үдын аймагай «Маяк» болон бусад колхозууд жэлһээ жэлдэ олзо ехээр оруулна, сэбэр олзонь улам дээшэлнэ, — гэжэ нүхэр Власов онсолон тэмдэглэнэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай республикын колхоз, совхозууд газар тарялангаа һайнаар элдүүрилдэг, зүб севооборот нэбтэрүүлдэг, нютагай болон минеральна үтэгжүүлгэ газарай хүрьһэндэ ехээр оруулдаг, хабарай тарилга ба ургаса хуряалгые богони болзорто хэдэг болоһонһоо уламжалан, иимэ һайн үрэ дүнгүүдые туйлана бшуу. Имагтал энээнэй ашаар орооһоной болон хүдөө ажахын бусад ургамалнуудай баян ургаса хуряажа абагдана. Ороохо таряа, хартаабха, овощ, тэжээлэй ургамалнуудые, үбһэ ногоо абалга нилээд дээшэлһэн байна. Энэ ушарые элидхэлшэ олон тоо, баримтануудаар гэршэлэн тодорхойлно. Илангаяа Сэлэнгын, Зэдын, Хяагтын, Улаан-Үдын, Мухар-Шэбэрэй болон Прибайкалиин аймагуудай ажахынууд ороохо ба тэжээлэй ургамалнуудые бүри горитойгоор абадаг болонхой. Ингэжэ тус аймагууд тарян ажалһаа абтаһан продуктнуудые гүрэндэ тушааха түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэһэн байха юм.

1968 оной дүнгөөр нийтын адууһа малай тоо толгой баһал нилээд олон болоо. Үнеэн бүриһөө һү абалга зарим тэды нэмэһэн байна. Бүхыдөө республикамнай малай продуктнуудые гүрэндэ тушааха түсэбөө һүөөр 116 процент, үндэгөөр 111 процент, нооһоор 102 процент, мяхаар 88 процент дүүргэһэн байна.

Гэхэтэй хамта хүдөө ажахын продукци худалдалга гол түлэб дүүргэгдэһэн байбашье һаа, табан жэлэй түсэбые (ороохо, хартаабхаһаа бэшые) дүүргэжэ шадаагүй байна.

Элидхэлшэ колхоз, совхозуудай экономикын мүнөө үеын байдал тушаа тоггоно. Абтаһан продукциин өөрын үнэ сэн гээшэ экономикын хүгжэлтые харуулһан гол шухала сэгнэлтэ болоно. Тиимэһээ энэ асуудалда элидхэлшэ анхаралаа онсо хандуулһан байна. 1968 ондо совхозуудай абаһан ороохо таряанай өөрын үнэ сэн 5 түхэриг 25 мүнгэтэ байхаар хараалагдаһан һаа, 6 түхэриг 50 мүнгэтэ болобо. Тингэбэшье ороохо абалгаһаа совхозууд 1600 мянган түхэригэй олзо оруулһан байна. Хартаабха худалдалгаһаа 100 мянга гаран түхэриг олзо абтаа.

Овощ тарилга үшөөл гарзатай һалбари байһан зандаа. Тэрэнэй продукциин өөрын үнэ сэн түсэбөөр хараалагдаһанһаа 1,5 дахин дээгүүр байна. Тингэжэ совхозууд нёдондо горитойхон гарзада ороо. Мал ажалай продукци абалга баһал экономическа муу үрэ дүнтэй. Эбэртэ бодо малай шэгнүүрэй нэмэсэ, гахайн мяхан үнэ сэнгээр хэтэрүү ехэ байна бшуу. Һү болон нооһо абалга бүришье һаа ехэ гарзатай болонхой. Илангаяа Баргажанай, Хэжэнгын, Хориин, Загарайн аймагуудай ажахынуудай абаһан хүдөө ажахын продуктнуудай өөрын үнэ сэн хэмһээ дан дээгүүр байдаг. Колхозуудайшье байдал энээнһээ үлүү юумэнь үгы, продукциин үнэ сэн мүн лэ нилээд хүндэрһэн байна бшуу.

Ажалай түлөөһэнэй гуримай талаар ушардаг дутагдалнууд тушаа элидхэлшэ дэлгэрэнгыгээр тоггобо. Зарим нютагуудта материальна урмашуулгада анхаралаа табидаггүй, үгышье һаа, ажалай бүтээсын нормо зарим ушарта дан бага байдаг. Захиргаанай албанда хүдэлдэг зоной тоо һүүлэй үедэ ургаагы. Иимэ ушар илангаяа Мухар-Шэбэрэй, Прибайкалиин, Сэлэнгын ба Загарайн аймагуудай ажахынуудта үзэгдэнэ. Ажалай хүсэ хэрэглэхэ хүдэлмэридэ баһал дутагдалнууд ехэ байна. Колхозой болон совхозой үйлэдбэридэ хубитаяа багашагаар оруулаад ябадаг колхозой гэшүүд болон совхозой хүдэлмэришэд үшөөл олон байһаар.

Саашадань үгэеэ үргэлжэлүүлхэ зуураа, элидхэлшэ колхоз, совхозуудай экономикын хангалтагүй байһан ушарай гол шалтагаануудые элирхэйлэн харуулна. Тиихэдээ хүдөө ажахын үйлэдбэриие үргэлжэдэнь оньһожоруулха, электрын хүсөөр эрхилхэ асуудалнууд тушаа тоггобо. Һү ехээр абадаг Кабанскын, Мухар-Шэбэрэй, Сэлэнгын аймагуудай ажахынуудай фермэнүүд комплексоор гүйсэд оньһожоруулагдаагүй байна бшуу. Харин тиихэдэ Зэдын, Яруунын, Хяагтын, Захааминай аймагуудта гүйсэд оньһожоруулагдаһан нэгэшье фермэ байхагүй. Ажахынууд малай фермэнүүдые оньһожоруулхын түлөө, тэдээндэ хэрэгтэй түхеэрэлгэ абахын түлөө хэмгүй ехэ мүнгэ зоори гаргашална. Тиинһэн мүртөө тэрэ хэрэгээ хүсэндэнь хүргэнэгүй. Ингэжэл ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ һаад түбэг ушарна бшуу. Жэшээнь, Бэшүүрэй аймаг һаамхай үнеэдэй 47 фермэтэй, тэдэнэй оройл 3-ниинь оньһожоруулагдаа.

Хүдөө ажахын үйлэдбэри дээрэ ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ үшөө нэгэ гол шухала оньһон хадаа газар болон мал ажалые болбосон ёһоор эрхилхэ асуудал болоно. Газар хадаа хүдөө ажахын үйлэдбэриин гол үндэһэниинь болоно бшуу. Гэхэ зуура газар баялигта бидэ хайша хэрэгээр, гамгүйгөөр, эзэн бусаар ханданабди гэжэ элидхэлшэ хэлэнэ. Газар тухай хуулиие хазагайруулха ябадал илангаяа Кабанскын, Прибайкалиин, Зэдын, Сэлэнгын, Улаан-Үдын аймагуудта ушарна. Республика доторнай һалхинда үлеэлгэжэ, уһанда нуража гэмтэдэг газар нилээд ехэ. Энээнтэй тэмсэхэ хэмжээнүүд КПСС-эй обкомой пленумэй тоггоолоор хараалагданхай. Гэбэшье тэрэ хэмжээ ябуулганууд мүнөө хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэнэ. Энэ хүдэлмэри илангаяа Баргажанай, Зэдын, Хориин, Хэжэнгын ажахынуудта бүришье һаа муугаар эмхидхэгдэнэ.

Колхоз, совхозууднай уһалагдадаг газар ашаглаха хэрэг зарим тэды һайжаруулаа. Тэрэнэй ашаар хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса дээшэлнэ. Гэхэ зуура республикын олонхи ажахынууд уһалагдадаг газараа муугаар лэ хэрэглэжэ байдаг. Уһалагдамаар ехэ тала дайда, сабшалан, тарялан жэлһээ жэлдэ уһалагдангүй үлэшэнэ. Нёдондо аяар 9 мянган гектар тарялан, таба мянган гектар сабшалан уһалагдаагүй бшуу. Газар уһалхын түлөө бүлүүр станцинууд, уһа сасадаг түхеэрэлгэнүүд мууса хэрэглэгдэнэ.

Олохон колхоз болон совхозууд уһалагдадаг газартаа үтэгжүүлгэ тон багаар оруулна. 1968 ондо уһалагдадаг тарялангай газарта 3748 тонно минеральна, 228 мянган тонно нютагай үтэгжүүлгэнүүд гаргагдаһан байна. Тэдэ тэрэниие гектар бүхэндэ хубаабал, центнер минеральна үтэгжүүлгэ 7,1 тонно наг шэбхэ хүртэнэ гээшэ. Уһалагдадаг ехэ тарялан оройдоо үтэгжүүлэгдэнэгүй. Тэрэнэй үрэ дүн эли ааб даа. Уһалагдадаг газар хүсэ шадалаа хүсэд үгэжэ шаданагүй ха юм. Жэшээнь, Загарайн аймагай ажахынууд уһанай газарһаа дунда зэргээр гектар бүриһөө нёдондо 6,8 центнер ороохо абаа. Харин тиихэдэ уһанай бэшэ газарһаа 6,7 центнер таряа хуряагаа бшуу.

Уһалагдадаг тарялангые зүбөөр элдүүрилээд, ашаглаад байгаа хадаа республикамнай энэл тарялан дээрэһээ адаг 15—20 мянган тонно ороохо таряа, нилээд ехэ хартаабха, тэжээлэй ургамалнуудые хуряажа абаха байгаа. Ажахынуудай экономико улам бэхижүүлхэ дараса нөөсэ эндэл хэбтэнэ ха юм даа. Олон ажахынууд газараа муугаар элдүүрилнэ, хабарай, намарай паар хахалалгые унжагайруулна, орой эхилнэ. Буртаг үбһэнтэй бодото тэмсэл хэгдэнэгүй, тарилга болон хуряалга шанар муутайгаар үнгэргэгдэнэ. Тингэжэл хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса ёһоор дээшэлүүлжэ шаданагүйбди гэжэ нүхэр Власов тодорхойлно.

Хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса саашадань дээшэлүүлжэ, ажахынуудай экономико хүгжөөхэ ябадалда сортовой үрэһэ хүрэнгэ ехэ удха шанартай үүргэ дүүргэхэ байна. Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй, Улаан-Үдын аймагуудай ажахынууд жэл бүхэндэ бүхы тарялангайнгаа 90—98 процентдэ имагтал сортовой, шанар һайнтай хүрэнгын үрэһөөр тарилга хэнэ. Хяагтын аймагай «Родина», Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра», «Заганский» колхозууд, Кабанскын аймагай Байгалай совхоз болон бусад ажахынууд бүхы тарялангаа сортовой үрэһөөр таридаг байна бшуу. Гэхэтэй хамта олохон колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, агрономууд муу хүрэнгөөр тарилга хэһэн зандаа. 1968 ондо республикын колхоз, совхозууд ехэ тала дайдада шанартаа хүргэгдөөгүй үрэһөөр тарилга хэһэн байна.

Зарим аймагуудай колхоз, совхозууд сабшалан һайжаруулха хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр ябуулна. Олон жэлэй ногоо тариха, илангаяа куузику шэнги шэмэтэ ургамалнуудай тарилга үргэдхэхэ хэрэгтэ анхаралаа багаар хандуулна. Ингэжэл газар баялигтаа хайша хэрэгээр хандадагай гэмээр колхоз болон совхозууд ороохо таряанай, тэжээлэй ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлжэ шаданагүй бшуу. 1965—1967 онуудай үедэ дунда зэргээр жэл бүхэндэ гектар газарһаа 9,9 центнер ороохото ургамалнуудые хуряажа абаһан байна. Тэрэнэй урдахи гурбан жэлнүүдэй туршада дунда зэргээр 8,8 центнер абтаһан байгаа. Нёдондо гектар бүриһөө 10,3 центнер ороохон сохигдожо, оройдоол 0,4 центнерээр ургаса дээшэлүүлэгдэһэн байна. Центнер ороохоной өөрын үнэ сэн 6,5 түхэригтэ болоо.

Сабшалангһаа үбһэ абалга дээрэ хэлэгдэһэн үе соо 0,6 центнерээр доошоо ороо. 1968 ондо сабшалангай ургаса нэгэ бага һайн байгаа. Силосэй ургамалнуудай, овощой, хартаабхын ургаса зарим тэды дээшэлһэн зэргэтэй. Гэбэшье эдэ продуктнуудай өөрын үнэ сэн хэтэрмэ ехэ байһаар. Жэшээнь, центнер үбһэнэй сэн республика дотор дунда зэргээр 3 түхэриг 75 мүнгэтэ болоно. Харин тиихэдэ Бэшүүрэй аймагта 4 түхэриг 80 мүнгэтэ, Яруунын — 4 түхэриг 93 мүнгэтэ, Хэжэнгын — 4 түхэриг 81 мүнгэтэ, Хориин — 5 түхэриг 94 мүнгэтэ болоһон байха юм. Үбһэ тэжээлэй иимэ үнэ сэн ехэтэйгээр бэлэдхэгдэдэг байхада, мал ажалай продукциин өөрын үнэ сэн ягаад хямдаралтайб даа. Энэ ушарые элидхэлшэ али олон тоо, баримтануудаар тодорхойлон харуулаа.

Ороохо таряанай, тэжээлэй ургамалнуудай, үбһэ ногооной ургасын багаһаа боложо, нийтын адууһа мал тэжээлээр гүйсэд хангагданагүй бшуу. 1967—1968 онуудай үбэлжэлгые оройдоол 57,3 процент тэжээлээр хангагданхай угтаа һэмди. Тиихэдэ 1968—1969 онуудай үбэлжэлгын хаһада хэрэгтэй болохо малай тэжээл 64,4 процент болоһон.

Адууһа малаа тэжээлээр гүйсэд хангажа шадаагүйһөө боложо, малай ашаг шэмэ багаар абтана, үхэр, хонин, гахай үхэнэ, ехэ мал олооро һубайрна. Ингэжэ хэмгүй ехэ материальна гарзада ороно гээшэбди гэжэ элидхэлшэ онсолон тэмдэглэһэн байна. Саашадаа нийтын малые бардам хүрэхэ али бүхы тэжээлээр хангаха зорилгонууд тухай тоггобо.

Республикын ажахынууд сабшалан, бэлшээреэ (илангаяа холын), муугаар хэрэглэнэ. Тингэжэ зун, намарай үедэ малаа ёһоор таргалуулжа шаданагүй. Дулаанай сагта малаа һайнаар адуулжа шадаагүйһөө боложо, колхоз, совхозууд хэмгүй ехэ мүнгэнэй гарзада ороно. Илангаяа Баргажанай, Зэдын, Хориин аймагуудай ажахынууд ехэ хохидолдо ородог байха юм. Тэрэшэлэн шанар муутай ноохо, һү гүрэндэ худалдажа, мүнгэ багаар оршолно. Энээгээр болоходо, колхоз болон совхозууднай газар тарялангаа, мал ажалаа болбосон ёһоор хүгжөөжэ шаданагүй гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэнэ.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ хүдэлмэридэ хүдөө ажахын эрдэм наука, түрүү дүй дүршэл горитой нүлөө үзүүлхэ уялгатай. Һүүлэй жэлнүүдтэ республика дотор колхоз, совхозуудые тусхай шэглэлтэйгээр мэргэжүүлхэ, үйлэдбэри томодхохо талаар горитой хүдэлмэри хэгдэһэн байна. 1965 ондо республикын хүдөө ажахын болон түсэблэлгын органууд колхоз, совхозуудай мэргэжэлтэдтэй хамта ажахы бүхэниие саашадань ямар нэгэн һалбари эрхилэлгэдэ мэргэжүүлхэ хэмжээ ябуулгануудые зохёоһон байна. Тэрэнэй үндэһөөр 58 ажахы гол түлэб хони үсхэбэрилхэ, 59 ажахы эбэртэ бодо мал үсхэбэрилхэ тусхай шэглэлтэй болохо байна. Эдэ ажахынууд гол һалбаринга хажуугаар өөһэдтөө аша туһатай һалбаринуудые эрхилэлсэхэ юм. Республика дотор табан ажахы гахай үсхэбэрилдэг, шубуу баридаг. Хартаабха болон овощ таридаг шалабарида мэргэжэхэ байна.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, экономическа хүдэлмэриие һайжаруулха ябадалда ажахын тоосоо нэбтэрүүлгэ, зүб түсэблэлгэ, үйлэдбэриин даабариие бригада, фермэнүүдтэ саг соонь хүргэлгэ горитой үүргэ дүүргэхэ удха шанартай зүйлнүүд. Гэбэшье энэ хэрэг зарим ажахынуудта хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй. Жэшээнь, Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ, XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудта, Гааргын ба Аргатын совхозуудта—отделени, бригада, фермэ болон бусад доодо шатын һалбаринуудта продукци үйлэдбэрилхэ һарын, кварталай даабари, гаргашын лимит үгтэдэггүй байха юм. Тиихэдэ олон ажахынууд түсэбтэ даабари болон гаргашын лимит табилгые ехэ нобшоруулдаг, ойртуулжа ябуулдаг байна гэжэ элидхэлшэ шүүмжэлхы ажаглалта хэнэ.

Саашадань үгэеэ үргэлжэлүүлхэ зуураа, элидхэлшэ финансова журам сахиха асуудалнууд тушаа тоггобо. Олон совхозууд энэ эрилтые баримталнагүй. Финансын байдалай түлюуршаг байһые мэдэжэ байгаад, олонхи совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд мүнгэ зоориеэ зүбөөр хэрэглэхын түлөө бодото хэмжээнүүдые абанагүй. Хараалагдаагүй элдэб эсын гаргаша хэнэ. Иимэ дутагдалнууд илангаяа Мухар-Шэбэрэй аймагай совхозуудта, Үдын, Хэжэнгын, Хёлгын, «Пограничный» совхозуудта үзэгдэнэ. Мүнгэ үрихэ, үбэршэлхэ, ёһон бусаар шагнал үгэхэ, туһаламжа үзүүлхэ ушарнууд үзэгдэһөөр гэжэ элидхэлшэ тодорхойлбо.

Колхоз болон совхозуудай бэ хүдөө ажахын продуктнуудые болбосоруулдаг промышленна предприятинуудай, мүн бэлэдхэлэй эмхинүүдэй хоорондохи экономическа харилсаанууд тушаа элидхэлшэ тоггоһон байна. Тиихэ зуураа зарим предприятинуудай, зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй гэмээр хүдөө ажахын продуктнуудай шанар дарадаг, али болохоор мэхэлдэг таагүй ушарнууд

Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхоз экономическа талаараа нилээд бэхижэнги ажахы болонхой. Эндэ экономическа хүдэлмэри һайжаруулха хэрэгтэ анхаралаа ехээр хандуулна. Тус совхозой правлениин дэргэдэ 26 хүнһөө бүридэһэн экономическа шэнжэлгын совет байгуулагданхай, гэшүүдынь энэ нийтынгээ ажал ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаадажа байдаг. Соведэй хүдэлмэриие колхозой главна экономист Любовь Александровна Смолина хүтэлбэрилдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: экономическа шэнжэлгын соведэй гэшүүд (зүүн гарһаа) тракторна бригадын бригадир И. Бурцев, зоотехник Р. Смолина, колхозой главна экономист Л. Смолина, техник-барилгашан В. Сидоров ерэхэ үедэ хэхэ хүдэлмэрее тодорхойлжо байна. Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Нүхэр Л. В. Власовай элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ

Элидхэлэй һүүлээр **КПСС-эй Кабанскын райкомой нэгэдэхи секретарь В. И. Титов** түрүүн үгэ абаба. Хүдөө ажахын үйлэдбэридэ экономическа хүдэлмэри һайжаруулха асуудал тухай үгэ хэлэгшэ тоггоо.

— Манай аймагай ажахынууд хүдөө ажахын продукци абаха, гүрэндэ тушааха талаар яһала һайн үрэ дүн туйлаһаншье һаа, энэ продукци худалдахадаа ехэ гаргаша хэһэн байна. Республикын бүхы гаргаша соо манай хуби 369 мянган түхэриг болоно. Энэмнай бирагүй ябуулгын үрэ гээшэ ааб даа. Тингээдшье энээнэй урда тээхи хоёр жэлдэ аймагай совхозууд ашаг олзотойгоор хүдэлһэн байгаа. Тиинһэн аад лэ энэ жэлдэ олон ажахынууд ехэ гарзатайгаар хүдэлжэ гараа. Жэшээнь, Байгалай совхоз 420 мянган түхэригэй, Кабанскын совхоз — 129 мянган түхэригэй, Оймороой совхоз 104 мянган түхэригэй гарза хээ. «Шергинский» совхоз 285 мянган түхэригэй олзо оруулһан байна.

1967 онтой жэшэбэл, үнгэрэгшэ жэлдэ хүдөө ажахын продукци яһала ехээр абтаа. Тиин энээнтэй хамта продукци абалгада гаргаша ехэдэһэн байна.

1968 оной январиин 1-һээ манай гүрэн хүдэлмэрилэгшэдэй салин дээшэлүүлээ. Тингэжэ совхозой хүдэлмэришэдэй салин нэгэдэхи разрядаар түлэгдэдэг байһан һаа, мүнөө дүрбэдэхеэр түлэгдэдэг болоһон. Ингэжэ жэл соо совхозууднай 210 мянган түхэриг нэмэжэ түлөө. Хамта дээрээ ажалшадай байдал һайжаруулха хэрэгтэ 319 мянган түхэриг гаргашалагдаа.

Саашань нүхэр Титов гарзатайгаар хүдэлдэг һалбаринууд тухай тоггон хэлэбэ. Гахай, шубуу үсхэбэрилгэ, хартаабха ургуулга ашаг үрэтэй. Мэргэжүүлһэнэй һүүлээрхи дүрбэн жэлэй дүн харахада, гахай үсхэбэрилгэһөө — 874 мянган түхэригэй, шубуу үсхэбэрилгэһөө 659 мянган түхэригэй олзо ороо. Тиихэдэ хартаабха худалдажа, 178 түхэригэй олзо олообди. Зүгөөр һү һаалга, үхэрэй мяха абалгаар жэл бүри гарзада унанабди. Энэл дүрбэн жэлэй нюурта һү үйлэдбэрилгэ 455 мянган түхэригэй гарзада унагаагаа. Тэрэнэй 327 мянганиинь үнгэрэгшэ жэлэй гарза болоно. Эдэ бүгэдэндэ олон шалтагаан бии юм ааб даа. Тэрэнэй гол шухалань гэхэдэ, партиина организацинууд, партиин райком совхозуудта эмхидхэлэй хүдэлмэри муугаар ябуулдаг, экономическа хүдэлмэриие хинаха шалгаха хэрэгээ һуладхаа гээшэ ааб даа. Энэ хүдэлмэри һайжаруулхын тулада хэмжээ ябуулганууд хараалагданхай. Тэрэнһээ гадна малай тэжээл элбэгээр аад, хямдаар бэлдэхэ талаар хэмжээн абтажа байна. Энэ жэлдэ 200 толгой малай бэлшэхэ газарта ногоо техижэ, куузикугай тарилга ехэдхэхээр хараалагданхай. Мүн фермэнүүдтэхи хүндэ хүшэр хүдэлмэри оньһожоруулха хэмжээн абтажа байнхай.

Саашань нүхэр Титов республикын Хүдөө ажахын министерствын, «Бурятэнергын» хүдэлмэридэ ажаглалта хээ. Мүн республика доторoo малай холимол тэжээл (комбикорм) гаргаха хэрэгые гүримшүүлхэ асуудал табиба.

Аймагайнгаа ажахынуудта экономическа хүдэлмэри һайжаруулжа байһан тухайгаа партиин Хяагтын райкомой секретарь **Е. Ф. Елизов** тоггон хэлэбэ. Энэ зорилгоор үнгэрэгшэ жэлдэ КПСС-эй райком экономикын асуудалаар научна үйлэдбэриин гурбан конференци үнгэргэһэн байна. Энээндэнь Буряадай филиалай экономикын эрдэмтэд хабаадалсаа. «Үйлэдбэриин ашаг олзо дээшэлүүлхэ гээшэ арадай ажахын шухалын шухала зорилго мүн» гэһэн темээр экономикын эрдэмэй кандидат Ц-Б. Галданов лекци уншаа.

Энээндээ нютагай тоо, баримтануудые хэрэглэһэн байна. Мүн бэшэшье темээр лекцинүүд уншагдаа һэн.

Үнгэрэгшэ жэлэй зун Хүдэриин, Хяагтын зононуудта ами аминдань хоёр үдэрэй иимэ һуралсал эмхидхэгдэһэн байгаа. Темэнь: хүдөө ажахын үйлэдбэриие ашаг олзотой болгохо замууд. Тиихэдэ байгша оной февралиин 11—12-то бригада, фермын, үйлэдбэриин участогуудай ажалай тоосоон ба үйлэдбэриин даалгабаринууд гэһэн темээр экономическа конференци үнгэргэгдэбэ. Ажахын хүтэлбэрилэгшэд, участок болон фермэнүүдые даагшад хамтадаа 31 хүн эндэ байлсаа. Зарим фермэ болон бригаданууды даагшад, мүн зарим мэргэжэлтэд экономикын асуудалаар ехэ юумэ мэдэхэгүй байна гэжэ энээн дээрэ тодорбо. Тиимэһээ партиин райком экономическа эрдэмэй саг үргэлжын һургуули эмхидхэхэ гэжэ шиидэһэн байна. Энээнэй хэшээл квартал соо нэгэ дахин болохо юм.

— Экономикын эрдэмтэдтэй нягта холбоотой боложо, алибаа туһаламжа абажа байха хүсэлэнтэйбди, — гэжэ оратор хэлэбэ. Саашань нүхэр Елизов ажахынуудай үнгэрэгшэ жэлэй экономическа дүнгүүдые харуулба. 1968 оной дүн гаргахада, колхозууд 984,5 мянган түхэригэй олзо оруулаа, тиин гэхэдэнь совхозууд 522,3 мянган түхэригэй гарза хээ. Бүхы ажахынуудта хартаабхаһаа, хонинной мяханһаа олзо ородог байна. Тиихэдэ һү һаали ехэнхидээл гарзатай байдаг гэжэ хэдэн жэлэй дүнгүүд харуулна. Гансал Хүдэриин совхоздо гурбан жэлэй туршада һүнһөө олзо оруулагдаа. Ажахы бүхэндэ һүнэй өөрын үнэ сэн элдэб болоно. Жэшээнь, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоздо центнер һүнэй 17 түхэриг 10 мүнгэтэ байхадань, Ехэ-Нугын совхоздо 26 түхэриг 87 мүнгэтэ болоно. Энээндэ олон шалтагаан бии ааб даа. Салинда, малай үбһэ тэжээлдэ ехэ гаргаша хэгдэдэг. Тингээдшье гол шалтагаанинь энэ гэжэ хэлэхын аргагүй. Элдэбын ондоо юумэндэ ехэ гаргаша хэгдэжэ, һүнэй өөрын үнэ ехэ болодог байна. Бүхы гаргашануудые хороохын тулада тоо бүридхэл һайжаруулха шухала. Тэрэнһээ гадна үйлэдбэриин даалгабаринуудые хүнүүд гүн гүнзэгыгөөр хаража шэнжэлдэг, шалгадаггүй байна. Энэ тон буруу гээшэ. Гаргашын статья бүхэниие хаража үзэхэ мэтээр шэнжэлгэ хэгдэдэггүй байна. Эгээл энэ асуудалаар фермые даагшанарай харюусалга дээшэлүүлхэ шухала. Энэ хэрэг һайжаруулха зорилгоор һү һаалиин гурбан фермэнүүдые даагшанарай ажалайнь түлөөһые продукци үйлэдбэрилхэ, тэрэнэйнгээ өөрын үнэ сэнгые хямдаруулха түсэб дүүргэһэнэйнь зэргээр үгэдэг болохоор туршалга хэхэ гэлсээбди.

Хүдөө ажахын үйлэдбэридэ экономическа хүдэлмэри һайжаруулха тухай тоггон хэлэхэ зуураа, оратор экономикын үрэ дүнгүүдые һара бүхэндэ гаргажа байха шухала гэжэ дурадхаба:

— Энээнтэй хамта газетэнүүдэй хуудаһанда, радио, телевиденеэр үнгэрһэн һара соо хэн эгээл хямда продукци гаргааб гэжэ мэдээсэжэ байгаа һаань, мүн лэ һайн һэн. Экономическа хүдэлмэри һайжаруулха гээшэ ажахые бүхы талаһаань нарижуулха гэһэн удхатай гээшэ бэзэ. Жэшээнь, малнуудые саг соонь отондо оруулха, түл һайнаар абажа тобиржуулха, таряанай ургаса дээшэлүүлхэ, бүхы гаргашые хороохо гэхэ мэтэ болоно бшуу. Ингэжэл хүдэлжэ шадаа хадаа В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе амжалта түгэсөөр угтахамнай лабтай.

Партиин Захааминай райкомой нэгэдэхи секретарь **Б. И. Николаев** үнгэрэгшэ жэлдэ аймагай колхозуудай туйлаһан зарим амжалтанууд тухай тоггон хэлэхэ зуураа, тэдэнэй экономическа үрэ дүнгүүд тухай тэмдэглэбэ.

— Хүдөө ажахын үйлэдбэриие мэргэжүүлхэ талаар республика дотор бэелүүлэгдэжэ байгаа хэмжээ ябуулгануудай ёһоор Захааминай аймаг мяханай мал үсхэбэрилдэг болохо юм, — гэжэ нүхэр Николаев үргэлжэлүүлбэ. Захааминай эрхэ байдалда үхэрэй мяха, һү ехээр абаха бүхы арга боломжо бии гээшэ. Энэ һалбариие ашаг ехэтэйгээр хүгжөөхын тулада аймагай эдэбхитэдтэй һайса хэлсэгдэһэн байгаа. Манай аймаг дотор мяханай мал үсхэбэрилхэ шэглэлтэй гурбан совхоз, мал шахан таргалуулдаг нэгэ совхоз эмхидхэгдэнхэй. Аймагай колхоз болон совхозуудта 45 гүүртэ байгуулагдаа, тэндэ 6500-гаад толгой мал бии юм. Эдэ гүүртэнүүдтэ хүдэлхөөр коммунистнууд, бэрхэ малшад эльгээгдээ. Ингэжэ мэргэжүүлхэ хэрэг гол түлэб дүүрэнтээ гээшэ.

Мэргэжүүлэгдэһэн ажахынууд бүри энэ жэлдэ һайн байһанаа харуулжа эхилбэ. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой энэ жэлдэ гүрэндэ тушааһан малайнь 86 процентнь тарган байгаа. Нэгэ бодо мал бүхэнэй шэгнүүр 296 килограмм татаба. Энэнь нёдондонойхиһоо 46 килограммаар ехэ болоно. Энээнтэй хамта үхэрэй мяханай өөрын үнэ сэн 19 түхэриг 38 мүнгөөр хямдараа. Ондоогоор хэлэхэдэ, худалдагдаһан центнер мяхан бүриһөө 63 түхэриг 35 мүнгэнэй олзо ороо. Тиихэдэ Баян-Голой совхозой бүхы тушааһан малайнь 94 процент тарган байба. Бүхыдөө аймаг дотор энэ жэлэй түрүүшын квартал соо нёдондо энэ үеынхитэй жэшэхэдэ, 18 процентээр ехэ мяхан гүрэндэ тушаагдаа. Мяханай шанар һайжараа. Нёдондо энэ үеынхидэ орходоо тарган мяхан 20 процентээр ехээр тушаагдаа. Центнер үхэрэй мяханай өөрын үнэ сэн 6 түхэриг 04 мүнгөөр хямдаржа, 64 түхэриг 36 мүнгэтэ болобо. Ингэжэ гүрэндэ тушаагдаһан центнер мяхан бүриһөө 53 түхэриг 35 мүнгэнэй олзо ороһон байна. Хамта дээрээ аймагай колхоз, совхозууд мяханһаа ехэ олзо оруулаа. Хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй хэшээл оролдолгын аша габьяа энэ болоно.

Энээнтэй хамта мал ажал эрхилхэ хэрэгтэ ехэ дутагдалнууд байһан зандаа гэжэ оратор тэмдэглэбэ. Нёдондо энэ үеынхидэ орходоо, һү һаали хороһон байна.

Мүнөө колхоз, совхозуудай мэргэжэлтэд, экономистнууд болон бусад хүнүүд мал ажалай мэргэжүүлгэ улам һайжаруулха хэмжээнүүдые хараална. Энээндэ нэн түрүүн юун шухалаб гэхэдэ, үбһэ тэжээл хүрэхэ хэмжээтэйгээр бэлэдхэхэ хэрэгтэй болоно. Энэ зорил-

КПСС-эй БУРЯАДАЙ ОБЛАСТНОЙ КОМИТЕДЭЙ VI ПЛЕНУМ

Нүхэр Л. В. Власовай элидхэл тушаа үгэ хэлэлгын түгэсхэл

(Эхиниинь ... нюурта)

[illegible]

...килограммаар, нооһо ...600 граммаар дээшэлээ. Энэ үедэ центнер һүнэй ...сэн 9 процентээр, нооһо ...процентээр, үхэрэй мяхан ...процентээр, гахайн ...32 процентээр, овощой ...—54 процентээр хямдаа байна бшуу. Ажалай бү-тээсэ энэ үедэ 1,5 дахин дээшэлээ, гектар таряаланһаа абтадаг сэбэр олзо 31 процентээр ургаа бшуу. 1965 ондо колхозой сэбэр олзо 92 мянган түхэриг байһан һаа мүнөө 196 мянган түхэриг болоод байна.

Саашадань үгэеэ үргэлжэлүүлхэ зуураа, нүхэр Смолин ажахы доторой тоосоое гуримтайгаар хэрэглэдэг дүршэл тушаа дэлгэрэнгыгээр тогтобо. Бригада, фермэ бүхэндэ валовой продукци абаха үйлэдбэриин түсэб хүргэгдэдэг, ажалай түлөөһэнэй фонд, гаргашын лимит тодорхойлогдодог байна. Ажахын тоосоондо дүрим доторо, мүн материальна талаар урмашуулха гурим оруулагданхай. Гадна эрхим һайн үрэ дүн туйлаһан хүнүүдтэ шагнал барюулдаг ёһо бии.

Үйлэдбэриин даабариин дүүргэлтын хойноһоо шанга хиналта табигдана. Тоосоон соо оруулагдаһан зүйлнүүдэй бүридхэл тон нарин хэрэглэгдэнэ, шанар тушаа онсо анхарагдана. Үйлэдбэриин дүн һара бүри согсологдоно, колхознигуудай суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэ. Үйлэдбэриин даабариин дүүргэлтын дүн ноябрь, декабрь һаранууд гаргагдаад, эсэсэй тоосоон хойто жэлэй январь һарада эли боложо, колхознигуудай жэлэй дүнгөөр абаха болоһон зали бүхы тоосоон сүм түлэгдэнэ.

— Ямар дутагдалнуудтай гэшээ бибди? Һаагдаһан һүнэй өөрынь үнэ сэн дээгүүр байнаар. Центнер һүнэйхи 20 түхэриг 41 мүнгэтэ болоно. Һү худалдаһанай нёдондо 28 мянган түхэригэй гарзада орообди. Гансал һү багаар һаадагһаа боложо, гарза гайда орононобди гэжэ зарим хэлсэдэг. Тэрэнь зүб. Гэбэшье бидэ үнеэдээ һүбайруулха, ехэ хохидолдо оронобди. Нёдондо 117 үнеэн һүбайраа. Энээнһээ боложо, колхоз 32 мянган түхэригэй продукци абажа шадаагүй ха юм,— гэжэ нүхэр Смолин тэмдэглэнэ.

Энээнһээ уламжалан, һү һаалиин фермэнүүдэй үйлэдбэриин гаргашын тоосоое һара бүхэндэ гаргажа байха шухала гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Харин мүнөөдэө жэл соо хоёр лэ дахин — үбэлэй, зунай үсын дүнгөөр тодорхойлнобди. Тэрэ хиналта хүсэ дээрэ бодото нүлөө үзүүлнэгүй.

Буряадай хүдөө ажахын институдай профессор, экономическа эрдэмэй кандидат **Ц. Д. Доржиев** республикын колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин фондые ашаг олзотойгоор эрхилхэ, тэрэнэй үрэ үлам һайжаруулха арга замууд тухай дэлгэрэнгыгээр тогтобо. Тиихэдэ хүдөө ажахы үйлэдбэриин ажахы доторо тоосоо нэбтэрүүлхэ тухай асуудалнуудта анхаралаа онсо хандуулба. Ажахын тоосоон тухай хөөрэлдөөн болоһоор үнишэй. Энэ хадаа колхоз, совхозуудай үйлэдбэри эмхидхэхэ гол арга. Тиимэһээ тус аргын удха шанар мүнөө бүри гүнзэгырэ гэжэ тэрэ элирхэйлнэ. Гэбэшье энэ шухала арга колхоз, совхозуудай үйлэдбэридэ үшөөл һулаар нэбтэрүүлэгдэнэ. Тэрэнэй гол шалтагаанинь юуб гэхэдэ, үйлэдбэриин эмхидхэлэй ба түсэблэлгын асуудалай хүсэд нарииаар шиидхэгдээгүйһөө, тоо бүридхэлэй, хиналтын хэрэгэй дутагдалһаа болоно.

Колхоз, совхозуудай тоо бүридхэлэй хэрэг хүтэлбэриие оньһожоруулха, бухгалтер болон экономистнуудые һурган бэлдэхэ асуудал тушаа үгэ хэлэгшэ тогтобо. Иимэ мэргэжэлтэдые хүдөө ажахын институдта эльгээжэ һургаха арга бии. Гэбэшье колхоз, совхозууд тон үсөөнөөр хүнүүдые эльгээнэ.

Республикын хүдөө ажахын байдалай түлөө эрдэмтэдэй харюусалга дээшэлүүлжэ, саашадаа эрдэм шэнжэлгын хүдэлмэриие ямар гуримаар эмхидхэн ябуулаа һаа зохисотойб гэһэн асуудал тушаа хэдэн ажаглалтануудые нүхэр Доржиев үгынгөө эсэстэ хэһэн байна.

— Һүүлэй үедэ аймагай колхоз, совхозуудта экономическа хүдэлмэри һайжаруулха зорилготой хэмжээнүүд яһала абтаа. Тиихэдээ ажахынуудые мэргэжэл түгэс экономистнуудаар хангаха асуудалда онсо анхарал хандуулагдаа. Экономическа хүдэлмэридэ колхоз, совхозуудай мэргэжэлтэд хабаадуулагдадаг болоо,— гэжэ Сэлэнгын аймагай хүдөө ажахын үйлэдбэриин управлениин начальник **П. И. Тенетов** үгэеэ эхилнэ.

Сэлэнгын аймагай колхозууд 1968 оные олзо һайнтайгаар дүүргэбэ. Рентабельностьнь дунда зэргээр 21,4 процент болоһон, харин тиихэдэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозойхи 55 процентдэ хүрэһэн байна бшуу. Сэлэнгын совхозой олзотойгоор жэлээ дүүргэхэдэнь, харин химнынхид 62 мянга шахуу түхэригөөр гарзатаа. Орооһо абалга, хонин ажал эгээл олзо үгэсэтэй һалбари, гэбэшье орооһоной, хониной мяханай, нооһоной өөрынь үнэ сэн үшөөл ёһоор хямдаржа үгэнэгүй. Харин тиихэдэ һү абалга бүришье гарзатай үйлэдбэри байһан зандаа. Тэрэнэй ямар шалтагаантай байһые үгэ хэлэгшэ тодорхойлон харуулһан байна.

Үйлэдбэриин фонднуудые ашаглаха асуудалнууд тушаа нүхэр Тенетов мүн дэлгэрэнгыгээр тогтобо. Энэ асуудал зүбөөр шиидхэхэ хэрэгтэмнай «Сельхозтехникын» аймагтахи отделени бодото туһаламжа үзүүлхэ ёһотой һэн гэжэ тэрэ хэлэбэ. Саашадаа экономическа хүдэлмэри һайжаруулха зорилгоор ямар хэмжээнүүдэй абтаха байһан тушаа үгэ хэлэгшэ хөөрэбэ.

КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой секретарь **Н. И. Малыгин** аймаг дотор экономическа хүдэлмэриин ямараар эмхидхэгдэнхэй байһан тушаа, ямар дутагдалнуудай ушардаг тушаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ. Республикын зарим зургаануудай ажал ябуулгадахи дутагдалнууд тухай шүүмжэлхы ажаглалтануудые хэһэн байна.

Мухар-Шэбэрэй аймагай Суулгын совхозой директор **Л. Ц. Цыреновтэ** үгэ үгтэбэ. Нүхэр Цыреновэй хүтэлбэрилдэг энэ совхоз 1959 ондо тогтоһон, олон һалбарита ажахы. Һүүлэй юһэн жэлэй туршада таһалгаряагүй олзотойгоор ажахын жэлые дүүргэжэ байдаг. Тус ажахы нёдондо хоёр боложо хубаарһаншье һаа, 97 мянга гаран түхэригэй сэбэр олзо оруулаа. Иимэ амжалта имагтал экономическа хүдэлмэри һайнаар табижа шадаһанай ашаар туйланабди. гэжэ үгэ хэлэгшэ тодорхойлно.

Эндэ 7 хүнһөө бүридэһэн экономическа шэнжэлэлгын бюро хүдэлнэ. Ажахы хүтэлбэрилдэг дунда зэргын тушаалтад 13 часай программатай семинарта һуража гараһан байна. Үйлэдбэриин олонхи участогууд ажахын тоосоондо оронхой.

Экономическа хүдэлмэри саашадань һайжаруулха, гуримшуулха хэрэгтэ КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленум аша туһатай нүлөө үзүүлээ. Бригадирнууд, фермые даагшад, материальна эд хэрэгсэл даажа байдаг харюусалгатай хүнүүд 42 часай программатай экономическа һуралсалда ябаа. Иимэ һуралсалай удха шанар ехэ. Хэрбээ урдань хэһэн хүдэлмэреэ квартал соо нэгэ дахин шэнжэлжэ үзэдэг һаа, мүнөө һара бүхэндэ экономическа үрэ дүнгынь гаргадаг болоо. Иимэ шэнжэлэл дутуу дундануудые саг соонь элирхэйлжэ, тэдэниие түргэн зайсуулха арга олгоно.

— Гарзатадаг участогууд үгы гэхын аргагүй, һаалиин фермэ эгээл гарза ехэтэй һалбари байһан зандаа. Үнгэрһэн жэлдэ һааһан центнер һүнэй өөрынь үнэ сэн 21 түхэриг 22 мүнгэтэ болобо. Һү һаалиин фермэдэхи хүдэлмэри үргэлжэдэнь оньһожоруулаагүйдэ, һайн үрэ дүн туйлахань бэрхэтэй. Энэ талаар зарим тэды юумэн хэгдэжэ байна. Гурбан фермын хоёртонь оньһожоруулга тодхогдоо. Тингэжэ урдань нэгэ һаалишан 18—20 үнеэ һаадаг байбал, мүнөө 27—28 үнеэ һаана,—гэжэ нүхэр Цыренов тэмдэглэбэ.

Үгынгөө эсэстэ В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсоһон Суулгын совхозой ажалшад 1969 ондо ямар уялга абаад хүдэлжэ байһан тушаагаа хөөрэбэ. Орооһо таряанай, газар таряалангай, мал ажалай бусад продукт абалгые дээшэлүүлхын тула ямар хэмжээнүүдые хараалһан тушаагаа тогтобо.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие тусхай шэглэлтэйгээр эрхилхэ, нэгэ һалбарида мэргэжүүлхэ гээшэ тон зүб хараа болоно. Буряадай «Птицепром» трестын байгуулагдаһаар жэлһээ үлүү саг үнгэроо. Гол оньһыень олоод байхада, жэлэйшье туршада аша үрэтэй дүн туйлагдаха байна гэжэ «Птицепром» трестын директор **И. А. Игнатьев** үгынгөө эхиндэ тэмдэглэбэ.

Ажахые нэгэ һалбарида мэргэжүүлхэ, тиимэ шэглэлтэй ажахынуудые нэгэ хүтэлбэри доро байлгаха ябадал кадрнуудые һайнаар бэлдэхэ, тэдэнэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ арга олгоно. Ингэжэ трестын болон тэрээндэ мэдэлтэй ажахынуудай главна мэргэжэлтэд РСФСР-эй «Птицепром» трестын эмхидхэһэн семинарнуудта, мүн нэгэ-хоёр һарын курсануудта һураһан, хоёр-гурбан неделиин стажировко гарахаар Москва, Ленинград, Свердловск, Куйбышев болон бусад хотонуудай түрүү ажахынуудта аяншалһан байха юм. Тиихэдэ үйлэдбэриин бригадануудай бригадирнууд ба дунда шатын мэргэжэлтэд хамта 22 хүн Московско областиин Загорск, Свердловско областиин Камышлов хотонуудта эмхидхэгдэһэн хоёр һарын курсада һуража ерээ.

Иимэ һуралсал ажал даагшадай, мэргэжэлтэдэй экономическа мэдэрэл нилээд дээшэлүүлһэниинь элитэ. Гадна шубуунай үүлтэр һайжаруулха талаар «Птицепром» трестын горитой хүдэлмэри хэжэ байһан тухай нүхэр Игнатьев дэлгэрэнгыгээр хэлэбэ. Хэрбээ 1968 оной эхиндэ үүлтэр һайнтай шубуудайнь тоо гушаад процент байгаа һаа, мүнөө 95,5 процент болоод байна. Шубуудай тоо толгой энэ үедэ хоёр дахин олон болоо. Һайн үүлтэртэй шубуудай үндэгэн Литваһаа, Алтайн хизаарһаа, Латвиһаа худалдан абтана. Ингэжэ «Птицепром» трест үүлтэр һайтай шубуудай дальбараагаар ганса өөрынгөө ажахынуудые сүм хангахаһаа гадна, республикын бүхы колхоз, совхозуудай, айлнуудай хэрэглэмжэ гүйсэд хангаха аргатай болоод байна.

— Эмхидхэлэй иимэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлһэнэй ашаар трестын ажахынууд энэ жэлдэ шубуун бүриһөө жэлэй туршада үндэгэ абалгые 165, ерэхэ жэлдэ 180-да хүргэхэ арга боломжотой болоо,— гэжэ нүхэр Игнатьев мэдүүлнэ.

Шубуу үсхэбэрилхэ мэргэжэлтэй ажахынуудые бии болгожо, тусхай трестын мэдэлдэ үгэһэн ябадалай экономическа талаар үлэмжэ һайн байһые иимэ тоо, баримтануудаар үгэ хэлэгшэ батална. Хүдөө ажахын министерствын совхозуудай нэгэ тахяаһаа жэл соо 100 үндэгэнэй абтаад байхада, трестынхи 153 болоо. Мянган үндэгэ абалгада хүдөө ажахын министерствын совхозуудта 4,33 хүдэлмэриин үдэр гаргашалагдаһан һаа, трестынхи 1,22 болобо. Мянган үндэгэ абахын тулада 14 түхэриг 89 мүнгэн совхозуудта салин хүлһэндэ түлэгдэһэн байхадань, трестын ажахынууд 8 түхэриг 32 мүнгэ түлэһэн байна бшуу. Тэжээлэй гаргаша 1,62 тэжээлэй единицеэр (центнер) бага байгаа.

Трестын мэдэлдэ ородог 10 ажахынууд үнгэрһэн жэлдэ 670 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулһан байна. Нүхэр Шафировай ударидадаг Улаан-Үдын шубуунай фабрика гансаараа 444 мянган түхэригөөр олзотоо. Хоёр ажахы 132 мянган түхэригөөр гарзатаа. Ингэжэ «Птицепром» трест 1968 оной дүнгөөр 538 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулаа гэжэ нүхэр Игнатьев элидхээ.

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай хүдөө ажахын ба экономикын секторые даагша, экономикын эрдэмэй кандидат **Ц. Б. Галданов** пленум дээрэ үгэ хэлэхэдээ, колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин фонднуудые һайнаар, ашаг үрэ ехээр үгэдэг байхаар ашаглаха асуудал тушаа тогтобо. Үйлэдбэриин гол фондын ашаг үгэсэтэй байхын тулада нэн түрүүн мал ажалһаа ашаг шэмэ ехээр абадаг, үнэгүйгөөр малай байра баридаг болохо, ургаса абалгые дээшэлүүлхэ, машина, трактор, бусад техникэ болон зэр зэмсэгүүдые һайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха шухала гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Имагтал эдэ асуудалнуудай хангалтагүйгөөр шиидхэгдэдэгэй шалтагаанаар лэ хүдөө ажахыһаа абтаһан продуктнуудай өөрынь үнэ сэн үлэмжэ ехэ, үйлэдбэриин фонднуудай ашаг үгэсэнь бага байһаар. Үгэ хэлэгшэ хүдөө ажахын продуктнуудай өөрынь үнэ сэнгэй хэмһээ ехэ байдаг шалтагаануудые элирхэйлэн харуулба. Үргэн нийтын экономическа эрдэм шудалха ябадалдань филиалай эрдэмтэд али болохоор туһалха эрмэлзэлтэй гэжэ нүхэр Галданов мэдүүлбэ.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин хүндэ хүшэр, бар хүсэнэй хүдэлмэринүүдые оньһожоруулха хэрэгэй ямар байдалтай байһан тушаа, саашадаа энэ талаар юунэй хэгдэхэ байһан тушаа «Сельхозтехникын» республиканска нэгэдэлэй түрүүлэгшэ **С. Г. Довгань** үгэеэ зорюулба.

Республика дотор һаалиин фермэнүүдые оньһожоруулха хүдэлмэри илангаяа хангалтагүйгөөр эрхилэгдэнэ, оньһожоруулгын хүдэлмэри унжагайрна, шанарынь муу, дутуу дундаар хэгдэнэ. Барилга-хабсаралгын хүдэлмэриие хүтэлбэрилхэ хүн аймаг соо үгы, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд ба ахалагша мэргэжэлтэд барилгашад болон хабсаргагшадай хүдэлмэриин хойноһоо хиналта табинагүй, шанга эрилтэ хэнэгүй гэжэ нүхэр Довгань тэмдэглэбэ.

Малай байрануудые оньһожоруулха тусхай барилга-хабсаралгын управлениин «Сельхозтехника» нэгэдэлэй дэргэдэ байгуулагдаһантай дашарамдуулан, тэрэнэй хүдэлхэ гурим болон зорилгонуудые тайлбарилаа.

Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхозой правлениин түрүүлэгшэ **В. В. Смолиндо** үгэ үгтэбэ.

Тус ажахы һайнаар, олзо ехэтэйгээр үйлэдбэреэ эрхилдэг артель болоһоор үнишэй. Энэ ушартань таряан болон мал ажалай продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха түсэб үлүүлэн дүүргэдэг байдал гол нүлөө үзүүлнэ. Нёдондошье «Победа» колхозой гэшүүд һайн үрэ дүн туйлаа. Хамаг даабаряа үлүүлэн дүүргээ. Хүдөө ажахын продуктнуудые элбэгээр абадаг болоһонһоо уламжалан, абтаһан продукциин өөрынь үнэ сэн нилээд хямдарна. Үнгэрһэн жэлэй дүн гаргаад байхадань ажахы 376 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулаа. Түсэбынь 234 мянган түхэриг байгаа. Энэ олзын 310 мянган түхэриг хубаагдахагүй жасада оруулагдаба. Энэнь колхозой бүхы оршолһон мүнгэнэй 28,7 процент болоно. Үйлэдбэриин рентабельность 53 процент болоо.

Гэхэтэй хамта һү абалга, үхэр малай шэгнүүр нэмээлгэ үшөөл олзотой һалбари боложо шадаадүй байһаар гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэнэ. Нёдондо һү абалгаһаа 45 мянган түхэригэй гарзада орогдоо. Центнер һүнэй өөрынь үнэ сэн 23 түхэриг 56 мүнгэнэй болоо һэн. Энээнэй шалтагаанинь мэдээжэ. Фермын хүндэ хүшэр хүдэлмэри оньһожоруулагдаагүйһөө, тэжээлэй үнэтэйһөө иимэ юумэн болоно.

Мүнөө үйлэдбэриин участок бүхэндэ түсэбтэ даабари, гаргашын лимит һара бүри үгтэнэ. Хүдэлмэриин дүн һара бүхэндэ согсологдожо, үйлэдбэриин зүблөөн дээрэ хэлсэгдэжэ байдаг болонхой. Экономическа хүдэлмэри һайжаруулха хэрэгтэ колхозой дэргэдэ байгуулагдаһан экономико шэнжэлэлгын совет туһатай юумэ хэжэ байдаг. Тэрэ совет һарын туршада хэһэн хүдэлмэриин үрэ дүнгые шэнжэлжэ үзөөд, тэрээгээрээ ямар нэгэн тобшолол хэдэг, дурадхал оруулдаг, саашадаа ямар участогто анхаралаа хандуулха шухала байһые тодорхойлдог.

Жэшээнь, байгша оной январьда болоһон соведэй зүблөөн дээрэ һү һаалиин хоёрдохи фермын һааһан һүнэй үнэ сэн хямдаруулха хэмжээнүүд тухай асуудал хаража үзөө. Тиихэдэ энэ фермын хүдэлмэридэ али олон дутагдалай бии байһые элирхэйлээ. Һубайрһан үнеэн олон байгаа, малшад һэлгэгдэдэг, хэрэгтэ хэрэггүй заһабари хэдэг һэн. Эдэ ушарнууд һүнэй өөрынь үнэ сэнгэй дээшэлхэ ябадалда нэмэри боложо үгэнэ ха юм. Энээнтэй дашарамдуулан, фермын малшадай зүблөөн зарлагдаа. Соведэй хэһэн юумэнь, гаргаһан оролдолгонь мини һалаагүй. Январьда һааһан центнер һүнэй өөрынь үнэ сэн 20 түхэригтэ, февральда — 19 түхэриг 80 мүнгэтэ болотороо хямдарһан байна бшуу.

Саашань үгэеэ үргэлжэлүүлхэ зуураа, нүхэр Смолин зүбөөр зохёогдоһон урмашуулхы шэнжэтэй ажалай түлөөһэнэй удха шанартай байһые өөрынгөө хүтэлбэрилдэг артелиин байдалһаа баримталан харуулба. Гол салингай хажуугаар даабариһаа үлүү ехэ продукт абаһанай түлөө нэмэлтэ түлбэри, бүхы салингайнь 10 процентдэ минитээр орооһон үгтэдэг байна бшуу.

— 1971 онһоо манай колхоз гол түлэб гахай ба хони үсхэбэрилдэг мэргэжэлтэй ажахы болохоор зорилго табинхай. Манай нютагай эрхэ байдалда энэ хоёр һалбари эгээл олзотой байха зэргэтэй. Мүнөө гүйсэд оньһожоруулһан гахайн фермэтэйбди. Тэндэ хүдэлхэ дуратайшуул олон,— гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Хонин ажалдашье оньһожоруулга хэхэ юумэн бии. Жэшээнь, үбэлэй үедэ нарай хурьгатай хониды уһалха гээшэ ехэл хүндэ хүдэлмэри. 50—60 үдэрэй туршада нэгэ хүн үдэр бүри 40—60 ведро уһа зөөдэг һэн. Харин хаамаг соогуур хобтонуудые табижа, тэдээндэ байра соо малтагдаһан шахтын худагһаа уһа бүлэжэ, сэргонуудаар дамжуулан зөөлдэг болонхой. Энэ юрын лэ хэрэг ааб даа гэжэ һанахаар юм. Тиимэ бэшэ байшоо. Дуратай сагтаа уһалаад байһан хонидой түл түрэсэнь һайн, нооһониинь ехэ байдаг гэжэ ойлгообди. Хэрбээ урдань 100 эхэ хонидһоо 70—80 хурьга, хониной толгой бүриһөө 3,5 килограмм нооһо абадаг һаа, мүнөө 98—100 хурьга, 4,5 килограмм нооһо абана бшуу.

— Манай колхозой гэшүүд таряан ажал хүгжөөхэ табан жэлэй түсэбые 1969 ондо, мал ажалаар хараалһан зорилгоео 1970 оной гурбадахи квартал соо дүүргэхэ гэһэн эрмэлзэлтэй. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе амжалтатайгаар угтаха гэһэн ехэ тэмсэлдэ оруулха манай хубита энэл даа,— гэжэ нүхэр Смолин үгынгөө эсэстэ мэдүүлбэ.

Пленумэй хүдэлмэриин эсэстэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоев** дэлгэрэнгы үгэ хэлэжэ, областной партийна организациин ойрын үедэ бэелүүлхэ гол зорилгонууд тушаа тогтобо.

Хэлсэгдэһэн асуудалаараа КПСС-эй обкомой ээлжээтэ пленум тогтоол баталан абаһан байна.

КПСС-эй УЛААН ҮДЫН ГОРКОМОЙ ПЛЕНУМ

...партиин Улаан-Үдын горкомой ээлжээтэ ...мо, «Студентнүүд-залуушуулай дунда ...г хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ба тэрэниие ...хэмжээнүүд тухай» гэһэн горкомой сек... С. В. Ангаповай элидхэл зүбшэн хэлсэбэ.

...парти, Советскэ правительство арадай ...культурын бүхы һалбаринуудта хүдэлхэ ...элтэй, марксис үзэл сурталаар нэбтэрһэн ...ые бэлдэхын тула анхарал срол... туйлай ехэ амжалта туйланхай. Мүнөө ...коммунизмын материально-техническэ ...байгуулжа байһан үе сагта тиимэ кадр... олоор хэрэгтэй болоһыень хараада абажа, ...нууд, техникумүүд болон профессио...лищинуудай һуралсалай, хүмүүжүүлгын хү... улам һайжаруулха зорилго табигдана. Тии... бүхы шатын һургуулинуудта үзэл сурталай ...мүүжүүлгын хүдэлмэриие бүри үндэр хэм... гээшэ нэн түрүүнэй зорилго мүн. Энээн... мүн пленум дээрэ үгэ хэлэһэн олон ... тэмдэглээ.

...та республикымнай дээдэ һургуулинууд, техникумүүд болон профессиональна-техническэ училищинуудай студентнүүдэй дунда ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэри нилээд һайжарааашье һаа, дутагдалнууд үшөөл үзэгдэһөөр гэжэ пленум тэмдэглэбэ. Энээнэй шалтагаан гэбэл, дээдэ болон тусхай дунда һургуулинуудай партийна, комсомолой организацинууд, ректорат болон дирекцинүүд, багшанар студентнүүдэй дундахи хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ анхаралаа үшөөл ёһотоор хандуулжа шадаагүй, эмхидхэхы, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие мүнөөнэй залуушуулай эрилтэдэ хүсэдөөр тааруулан ябуулнагүй.

Студентнүүдэй дундахи хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие эрид һайжаруулхын тула нэн түрүүн дээдэ, дунда тусхай һургуулинуудай партийна, комсомолой, профсоюзай организацинуудай эмхидхэхы хүдэлмэриие эрид һайжаруулха, студентнүүдые үзэл сурталай талаар хүмүүжүүлхэ асуудалаар багшанарта ехэ эрилтэ табиха шухала гэжэ пленум дээрэ үгэ хэлэгшэд онсолон тэмдэглээ.

Пленум дээрэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. У. Модогоев дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

Пленум зүбшэһэн асуудалаараа зохихо тогтоол баталан абаба.

НОМГОН ДАЛАЙН ХИЛЭ ДЭЭРЭХИ УЛААН ТУГТА ОКРУГ

...арал шадар Хитадай зүгһөө харата aaшa гаргагшадые намнахада хабаадаһан сэ...гүүдые абажа байна. ТАСС-ай фото.

ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ МҮНӨӨНЭЙ БАЙДАЛ, ТЭРЭНЭЙ СААШАНХИ ХҮГЖЭЛТЭ

Союзна республиканууудай худалдаа наймаанай министрнүүдэй зүблөөн Москвада боложо, худалдаа наймаа, нийтын эдеэ хоол саашадань һайжаруулха асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ. Түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ тус һалбариин хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ табигдажа байһан зорилгонууд тухай хөөрэжэ үгэхэ гүйлтатайгаар СССР-эй худалдаа наймаанай министр **А. И. Струевта** ТАСС-ай корреспондент хандаа.

— Мүнөө жэлдэ хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжэ эдеэ хоолой олон продуктнуудаар хүсэд, промышленна эд бараагаар нёдондонойхидо орходоо улам һайнаар хангагдаха,— гээд министр хэлээ. — Бүхы дээрээ 1968 онойхитой сасуулбал, 8,6 процентээр ехэ эд бараан худалдагдаха байна. Совет хүнүүдэй олзо доходой угаа ехээр ургажа байһан дээрэһээ тус һалбари иимэ түргэнөөр хүгжэжэ байна бшуу.

Хэрэглэмжэ тоо хэмжээнэйнгээ талаар дээшэлхэһээ гадна, тэрэнэй түхэл маягынь горитойгоор хубилха гэжэ тэмдэглэхэ шухала болоно. Хүн зон бүри шанар һайнтай продуктнуудые худалдажа абадаг болоо. Хүнгэн промышленностиин бүтээһэн культурно-ажаһуудалай эд бараан илангаяа гүйсэтэй боложо байнхай.

Энэ ушар хараада абтажа, мүнөө жэлэй эд бараанай түхэл янзануудынь тодорхойлогдохо байна. Жэшээлхэдэ, 1968 онойхидо орходоо 10 шахуу процентээр ехэ промышленна эд бараан магазинуудта ороход байна. Хүн зон пальто, костюм, плати, пумаажан бүд самса, бусад оёһон хубсаһа, тэрэ тоодо үхибүүдэй хубсаһа, бүри олоор худалдажа абаха аргатай болохо. Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 52 миллион хэһэгээр олон гадар трикотажна хубсаһан худалдагдахэ юм. Арһан, резинэ гуталнууд улам олоор худалдагдаха.

Гэхэтэй хамта иимэ эд бараан мүнөөдөө дуталдадаг зангаараа. Мүнөө шэнэ предприятинууд түргэнөөр бодхогдоно, тэдэнэй ашаглалгада үгтэхэдэ иимэ эд бараа худалдалга һайжарха байһаниинь сохомтой.

— Худалдаа наймаанай материально-техническэ бааза ямараар хүгжэнэб, тэрэниие эмхидхэлгэдэ ямар шэнэ юумэ бии болохоб?

— 1969 ондо 50 мянган хүнэй хүдэлхэ магазинууд, 750 мянган хүнэй ажаллаха нийтын эдеэ хоолой предприятинууд баригдаха, эд бараанай складуудай талмай, овощекартофелехранилищи ба холодильнигуудай багтаамжа ехэ болгогдохо ёһотой.

Хүн зоной эд бараа өөһэдөө шэлэн абадаг магазинуудай тоо олон болгохо хэрэгтэ тусгаар анхарал хандуулагдаха байна. Хилээмэн, һүнэй зүйлнүүд, овощ гэхэ зэргын үсөөн юумэ худалдадаг лэ тусхай магазинууд мүнөө хүрэтэр нээгдэдэг байһан зангаараа. Эд хэрэглэгшэд шухала хэрэгтэй бүхы юумэеэ нэгэ газарһаа худалдан абажа шаданагүй. Тиихэдэ наймаалагшадай туһаламжые хэрэглэнгүйгөөр, хүн бүхэнэй хэрэгтэй болоһон продуктнуудаа худалдан абажа шадахаар универсальна магазинуудые эмхидхэхэдэ таарамжатай байһые дүй дүршэл харуулжа үгэнэ. Энэ дүй дүршэлые хаа хаанагүй дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй.

Промышленна эд бараа хүн зоной өөһэдөө шэлэжэ абалга хэрэглэгдэжэ эхилэнхэй. Винницэдэхи универмаг соо хүн зон эд бараа өөһэдөө шэлэжэ абадаг болонхой. Энэ хадаа худалдаа наймаа эрхилэлгые бүри болбосон болгохоһоо гадна, нэгэ наймаашанда абажа үзэбэл, эд бараа худалдалгые дунда зэргээр нэгэ хахад дахин дээшэлүүлээ, наймаалагшадай 25 шахуу процентые сүлөөлхэ арга олгоо.

Худалдаа наймаа бүри болбосоноор эрхилхын тулада олон юумэ хэхэ хэрэгтэй. Хүн зониие анхаралтайгаар, шадамараар хангадаг наймаалагшадые урмашуулха шухала. Энээнэй тулада һанал сэдьхэлэйшье, материальнашье урмашуулгануудые хэрэглэхэ хэрэгтэй.

Худалдаа наймаанай, нийтын эдеэ хоолой хүдэлмэрилэгшэдэй тоо мүнөө жэлдэ 300 мянга гаран хүнөөр олон болохо. Энэ хадаа бүхы магазинууд, столовонууд болон кафенүүдые наймаалагшадаар, поварнуудаар, буфетчигүүдээр, кассирнуудаар хүсэдөөр хангаха арга олгохо, мүн хүн зониие хангалта һайжарха.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдажа, түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй даалгабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн бүхы республикануудта мүнөө үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд республиканска зүблөөнүүд дээрэ социалис уялгануудые абана. Эдэниие дүүргэлгэ манай һалбариин үмэнэ табигдажа байһан зорилгонуудые эрхим һайнаар дүүргэхэ арга олгохо байна.

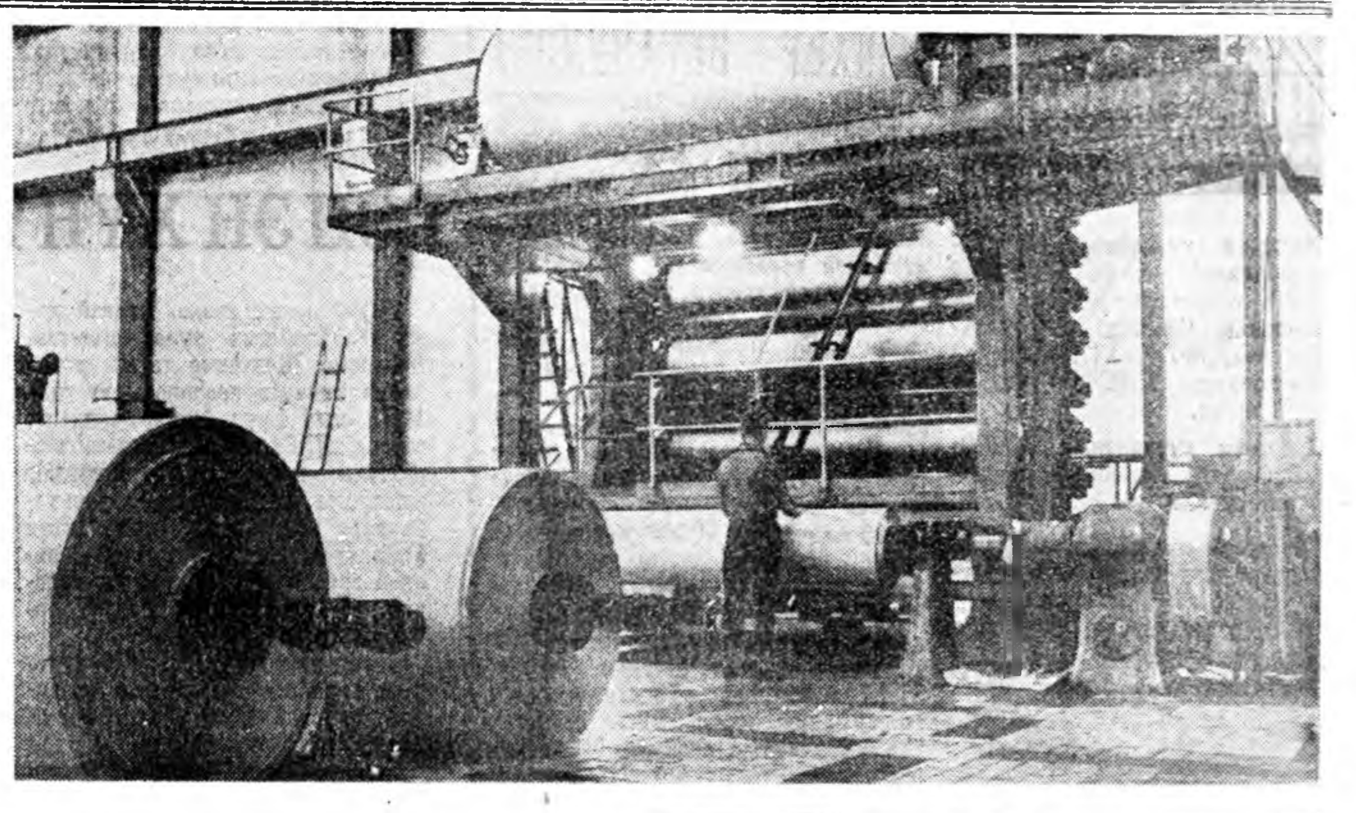
Москва. (ТАСС).

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

Пермскэ область. Краснокамск хотын Камска ЦБК-гай хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэд ороной целлюлозо-саарһанай предприятинуудай коллективүүдэй хоорондохи социалис мүрысөөнэй дүнгүүдэй ёһоор, үнгэрэгшэ жэлэй туршада СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг алдаагүй. Мүнөө В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын, 1969 оной түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөн комбинадай цехүүд соо үргэнөөр дэлгэрээ. Түсэбһөө гэдүүр 1,5 мянган тонно саарһа тушаахабди гэһэн уялгаяа Краснокамска комбинадай коллектив амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Камска комбинадай 2-дохи цех.

ТАСС-ай фото.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

ШЭНЭ ТҮХЕЭРЭЛГЭНҮҮД

Үнгэрһэн һүүлшын хэдэн жэлэй туршада республикымнай хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэд автоматическа арбан хоёр агрегадуудые, шэнэ түхэлэй дамжуулгын аппарадуудые, радиостанцинуудые, мүн телевизионно ретрансляторнуудые тодхоһон байна. Тиигэжэ холын аймаг, тосхонуудай ажалшад телевизор хараха, радио шагнаха, телефоноор һаадгүй хөөрэлдэхэ аргатай болоо юм.

Мүн тиихэдэ Хэрэндэ, Кабанскда хэлхеэ холбооной байшан шэнээр баригдажа, ашаглалтада үгтэхөөр дүтэлэнхэй.

• • •

Буряадай хэлхеэ холбооной үйлэдбэриин-техническэ управлени хүдэлмэришэдэйнгөө мэргэжэлые дээшэлүүлхэ талаар шилээдгүй хүдэлмэри ябуулдаг болонхой. Тиин Улаан-Үдын телеграфно-телефонно станциин дэргэдэ эмхидхэгдэһэн телеграфистнуудай, мүн операторнуудай тусхай курсада республикымнай хэлхеэ холбооной 132 хүдэлмэрилэгшэд һуралсажа гараһан байха юм. Үнинэй хүдэлмэрилэгшэд, коммунис ажалай ударнигууд Шульгина, Пластинина, Снегарева, Коркин, Якимов гэгшэд өөһэдынгөө дүй дүршэлые һуралсагшадта хөөрэжэ үгэнэ.

Иигэжэ республикымнай хэлхеэ холбоонойхид ажалдаа түрүү арга боломжонуудые нэбтэрүүлхэ хүдэлмэреэ улам үргэдхэжэ байнхай.

Н. ХАЗАГАЕВ.

ИРАГУУ ДУУНУУД ЗЭДЭЛНЭ

БАРГАЖАН. Үржадэр аймагай түбэй соёлой байшанда һургуулиин үхибүүдэй уран һайханай, дуу, хатарай харалга эхилээ. Эндэ Үүрэгэй, Уланай, Аргатын, Баргажанай адагай дунда ба һахалиин, Майскын найман жэлэй һургуулинуудай эдир дуушад, хатаршад хабаадалсажа, бэлиг шадабаряа гуршалсаһан байна.

Дээрэ дурсагдагша соёлой байшангай дэргэдэ Москвагай театральна институдай студент Михаил Галинай хүтэлбэри доро анха түрүүшынхеэ арадай театр нээгдэбэ. Тус театрай бүлгэмэйхид немец коммунист тухай «Сезуана һайн хүн» гэһэн зүжэг гүйсэдхэхэеэ бэлдэжэ байнхай.

Г. ШЕЛКОВНИКОВ.

• • •

НИЖНЕ-АНГАРСК. Һаяхан эндэхи соёлой байшанда холын колхозуудай, эмхи зургаануудай уран һайханай бүлгэмүүдэй харалган эхилжэ, Уоянай, Кумореэкын, Верхне-Заимкын коллективүүд түрүүшынгээ һайн сэгнэлтэнүүдые абаа. Эдэнэй репертуар соо совет, хариин оронуудай иргаа гоё дуунууд, үзэн нутархай хатарнууд байжа, харагшадай зүгһөө халуунаар угтагдаа.

Г. ГАНЮГИН.

• • •

Һаяхан Түнхэнэй аймагай Хүрэн тосхоной соёлой байшан соо ажахынуудай уран һайханай бүлгэмүүдэй харалга эхилбэ. Эндэ нэн түрүүлэн Туранай совхозой Хужарай отделениин бүлгэмэйхид өөһэдынгөө бэлиг шадабаряа харуулаа. Һүүлээрнь Сибиряк колхозой Ахалигай хүдөөгэй клубай уран һайханай бүлгэмэйхид тайзан дээрэ гараа. Энэ харалганда ажахынуудай 30 коллектив хабаадалсаха байна.

Н. НАМСАРАЕВ.

ҺУРАГШАДАЙ РЕСПУБЛИКАНСКА ОЛИМПИАДА

Хабарай амаралтын үедэ Улаан-Үдэ хотодо һурагшадай республиканска физико-математическа, химическэ олимпиада үнгэргэгдөө. Математическа олимпиадада 109 һурагшад хабаадаһан байна. Эдэнэй 82-ынь — хүдөөгэй һурагшад. Тус олимпиада дээрэ тоо бодолгоор эрхим сэгнэлтэ абаһан һурагшад грамота, шангуудта хүртөө. Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдэ хотын 25-дахи, 2-дохи, 19-дэхи һургуулинуудай зургаадахи классай һурагшад Ахмедов Сергей, Бархутов Леонид, Каптамулина Татьяна гэгшэд грамотануудаар шагнагданхай.

7-дохи классай һурагшадай дундаһаа Галуута-Нуур хотын нэгэдэхи һургуулида һурадаг Виктор Тенетов шалгаржа, нэгэдэхи шанда хүртөө. Орлигой дунда һургуулиин һурагша Жамбалов Андрей грамотаар шагнагдаа.

Хоёрдохи, гурбадахи шангуудта Иринчеев К. (Хэрэнэй дунда һургуули, наймадахи класс), Антошина Н. (Элхиин дунда һургуули, 8-дахи кл.), Винокуров В. (Хяагта хотын 2-дохи һургуули, 8-дахи кл.), Найдаков Ц. (Хэжэнгын дунда һургуули, 9 кл.), Тармаков В. (Улаан-Үдын 41-хи һургуули, 9 кл), Гантимуров А. (Нарһатын дунда һургуули, 10 кл.) болон бусад хүртэһэн байна.

Апрелиин 10-һаа 15 болотор Киев хотодо үнгэргэгдэхэ бүхэсоюзна математическа олимпиадата Буряадай АССР-һээ Тенетов В., Иринчеев К., Винокуров В., Тармаков В. гэгшэд хабаадаха юм.

Физическэ олимпиадада город болон хүдөөгэй һургуулинуудһаа хамта дээрээ 108 һурагшад хабаадаа. Мүн апрель һарада Алма-Ата хотодо болохо бүхэсоюзна физическэ олимпиадада республикын һургуулинуудай һурагшад Бутаков В. (Петропавловкын дунда һургуули, 8 кл.), Бадмаев Н. (Хэжэнгын дунда һургуули, 9 кл.), Бадмаев С. (Хориин дунда һургуули, 10 кл.), Алексеев А. (Улаан-Үдын 22-дохи һургуули, 7 кл.) ошохо юм. Эдэнэртэ нэгэдэхи шатын диплом шантайгаар барюулагдаа. Мүн 15 эдир физигүүд СССР-эй Науканuудай академиин Сибириин отделениин ба Буряадай АССР-эй Гэгээрэлэй ми... вын Хүндэлэлэй грам... шагнагдаа.

Химическэ олимпиада... рагшад хабаадаа. Апре... һаа 15 болотор Ростов... тодо үнгэргэгдэхэ хими... пиадада Загарайн айм... хойн дунда һургуули... классай һурагша Бя... Нацкевич Наташа, Улаа... тын нэгэдэхи, 65-дахи һу... гуулинуудай һурагша... хина Ирина (10 кл.), ... Александр (9 кл.) ош... Олон һурагшад үнэтэ ба... мота, нэгэдэхи, хоёрдо... дахи шатын дипломуу... нагдаба.

М. ЦЫР...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: респуб... физико-математическа ол... да хабаадажа, түрүү ... дые эзэлһэн һурагшад (... зэргэдэ, зүүн гарһаа): В. ... Л. Бянкина, Н. Бадмаев, ... тов. (Хоёрдохи зэргэдэ) ... ков, А. Гантимуров, С. ... гэгшэд.

Ф. СОРОКИНО...

Сахарадахи хаалтанууд

Һаяшаг тогтоһон Алжирай Арадай Демократическа Республикада Советскэ Союз түгэс туһаламжа үзүүлнэ. СССР-эй Мелиорациин ба уһанай ажахын министерствын хилын саанахи уһалагдадаг газар таряалангай уһанай ажахын (Главзарубежводстрой) барилгануудай главна управлениин начальник С. ИВАНОВ АПН-эй корреспондент А. Шваковтай хөөрэлдэхэдөө иигэжэ хэлээ:

— СССР АНДР хоёрой хоорондын хэлсээнэй ёһоор, совет мэргэжэлтэд тэндэ гол мүрэнэй 21 хаалта бариха юм. Тэдэнэй 19-нийнь баригдажа дүүргэгдэнхэй, харин нүгөөдүүлынь ойрын хоёр-гурбан һара соо дүүргэгдэхэ. Эдэ барилгануудай ашаглалтада сүм үгтэхэдэнь, Ехэ Кабили, Теарет, Оран, Константина, Мостаганем гэжэ департаментнуудай уһалагдадаг газарай талмай 10 мянган гектараар нэмэхэ. Цитрусэй түрэлэй ороохото болон малай тэжээл болохо ургамалнууд таригдаха.

Ехэ Кабилида хоёр хаалта баригданхай. Тиигэжэ мянга табан зуугаад шахуу гектар таряалангай талмай уһалха хаалтануудые бариһан байна. Мүнөө уһалуулриин түхеэрэлгэнүүдые, уһа бүлэдэг станци барижа, уһа сасаха машинануудые хабсаргажа дүүргэхэ дүтэлөө. Уһалагдадаг газарнуудта бүри мүнөө жэл тарилга хэгдэхэ.

Колю гэжэ районде (Константина департамент) баригдажа байһан хаалтын баригдажа дүүргэхэдэнь, ашаглагдаагүй байһан 2 мянга үлүүтэй гектар газар эдэлүүриин болохо. 30 метр үлүүтэй үндэр энэ барилгань уһа шэдэлхэ 200 метр ута туннельтэй байха. Проект табидаг совет мэргэжэлтэд (проектировщигууд) хаалтын чертеж зуража эхилэнхэй. Ерээдүйн барилгын хэгдэхэ газарта шэнжэлэгшэдэй хэрэглэхэ түхеэрэлгэнүүдые эльгээнэбди, жэлэй тэн багта —газар малтаха машинанууд, бусад техникэ эльгээгдэхэ.

Тэрээнһээ гадна, Алжирай урда районуудта, тодорхойлбол Сахарын сүл губида, табадахи жэлээ уһа бэдэржэ байнхайбди. Энэ хугасаа соо 100-һаа 1800 метр хүрэтэр гүнзэгы 70 шахуу скважина малтагдаа. Тэдэнь секундада соо 3 мянган литр уһа гаргажа үгэнэ. Байгша ондо үшөө арбан скважина малтахаар хараалагдана.

Совет мэргэжэлтэд һүүлэй табан жэлэй туршада Алжирай элдэб уларилтай зононуудтахи (Тугурт, Аин-Скрун, Мактар, Орлеанвиль, Аин-Тай) элдэб ургамалнуудые тариха туршалта амжалтатайгаар хэжэ байна. Үрэжэлөөр баян ургамалнуудые тариха тухай манай һанамжануудые республикын хүдөө ажахын ба газар таряалангай реформын министерство һайшаагаа. Жэшээлхэдэ, хлопогой баян ургаса абадаг дүй дүршэл Мостаганем, Орлеанвиль департаментнуудта хэрэглэгдэнэ.

Тэгшэ эрхэтэй байха гол ёһо үндэһэ болжон, совет-алжир харилсаан хоёр арадай аша туһаа амжалтатайгаар хүгжэжэ байна.

(АПН).

Эб найрамдал, аюулгүй байда... хангаха эрмэлзэлгэ

СССР-эй правительствын мэдүүлгэ ту... хариин хэблэл иигэжэ бэшэнэ

БЕРЛИН. (ТАСС). Даманска арал шадар совет-хитад хилэ дээрэ Хитадай засагаархидай үүдхэһэн зэбсэгтэ харата ябуулганууд тушаа СССР-эй правительствын хэһэн мэдүүлгэдэ ГДР-эй хэблэл ехэ анхарал хандуулна.

Тус документын дэлгэрэнгы удхые «Нойес Дойчланд», «Берлинер-цайтунг» газетэнүүд түрүүшынгээ хуудаһануудта толилоо. «Совет-хитад хилэ дээрэхи оршон байдалые заһаруулха талаар бодото хэмжээ удааруулангүй абаха шухала гэжэ СССР-эй правительство тоолоно» гээд «Нойес Дойчланд» гаршагтаа тэмдэглэһэн байна.

Совет газарта хэн нэгэнэй ямараршье дайтолон орлолтые эрид шууд буруушаана. Советскэ Союзда, совет арадта эсэргүүгээр зэбсэг хэрэглэхые һэдэгшэдтэ хатуу шанга сохилто үгтэхэ гэжэ СССР-эй правительство онсолон тэмдэглэнэ гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэһэн газарые газетэ тодолон илгаруулан бэлдэһэн байна.

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Ленинскэ гадаадын политикые, СССР-эй ба БНР-эй, бүхы социалис оронуудай арадуудай аша туһые хүтэлбэри болгодог Советскэ Союз совет-хитад хилэ дээрэхи оршон байдалые заһаруулха тухай һүүлэй жэлнүүдэй туршада соо эсэшэ сусашагүй оролдолго гаргаа гээд Улаан-Баатарай радиогой тайлбари соо хэлэгдэнэ. Энэ тайлбарине МОНЦАМЭ агентство дамжуулһан байна. Гэбэшье Маогай бүлэг совет хилэ дээрэ тогтоогдоһон гурим эбдэхэ хараа шугам сахяар баримталдаг байгаа. Энэнь эсэсэй эсэстэ Даманска арал шадарай хилэ дээрэ болоһон горитойхон тулалдаанда хүргөө гээд тайлбари соо тэмдэглэгдэһэн байна.

МНР-эй ажалшад СССР-эй правительствын мэдүүлгые ехээр һайшаан дамжана, тэрэнниие хитад тусхайта номнолой гараадаг харалта гурдэлгые элишэлһэн шухала документ гэжэ тоолоно гээд тайлбари соо заагданхай.

ВАРШАВА (ТАСС). Совет-хитад хилэ дээрэхи харилсаае заһаруулха һайжаруулха зорилгоор КПСС-эй ба СССР-эй правительствын һайн эрмэлзэлгэ гаргадаг байһыень СССР-эй правительствын мэдүүлгэ ... үгэнэ. Тодорхойгоор үгэе... годо хүргэжэ шадахаар ... шалнууд һэргээхэ тухай ... тус мэдүүлгэ соо оруула... Польшын «Глос праци» га... редакционно тайлбари соо... 31-дэ бэшэһэн байна.

СОФИ. (ТАСС). Ленинскэ... ёноной гадаадын политик... эй ба Советскэ правитель... сэхэ байһыень СССР-эй пр... вын мэдүүлгэ шэнээр, ... гэршэлжэ үгэнэ гээд Бол... ботническо дело» гэжэ газ... 31-дэ бэшэһэн байна.

ЛОНДОН. (ТАСС). Даман... шадар совет-хитад хил... истнуудай үүдхэһэн һа... тулалдаан тушаа СССР-... тельствын хэһэн мэдүү... Лондоной бүхы газетэнүү... Түбшэн даруугаар, этг... рээр энэ мэдүүлгын хэс... лэл анхаралаа хандуулна, ... хэтэй байдал тохёолдуул... ганууудые хилэ дээрэ ха... барихыень, харбэзэ арса... раал байгаа һаань, тэрэни... нөөр хэлсээ хэжэ шийд... тад талые Советскэ прав... уряалһан уряа тусгаар ... толилогдоһон байна.

Советскэ правительст... уряае хилэ дээрэхи аюу... усадхаха зорилготой таат... хам гэжэ «Морнинг стар» ... тоолоно.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). ... вительствада Советскэ ... кын хэһэн мэдүүлгэдэ, ... хэлсээнүүдые һэргээхэ тух... дурадхалда Нью-Йоркын ... гол анхаралаа хандуулна.

СТАМБУЛ. (ТАСС). Хил... даа тулалдаае амгалан ё... шуулхые уряалһан Совет... тельствын мэдүүлгэдэ Ту... дэл ехэ анхарал хандуулна... гын удхые олонхи газет... шынгээ хуудаһануудта то...

ТОКИО. (ТАСС). Совет... тельствын мэдүүлгэдэ япо... ехэ анхарал хандуулна. ... удхые, тайлбаринуудые, ... корреспондентнуудайнгаа ... нуудые газета толилно.

Израилиин эзэрхэг түрэмхэншүүлэй эсэргүү тэмсэл... Палестинын эхэнэрнүүд партизануудтай суг ябажа, түрэл ... лөөлхын түлөө тэмсэнэ.

ТАСС...

Польшын таряашад социализмын тала барина

ВАРШАВА. (ТАСС). Польшын таряашадай нэгэдэмэл парти Европын бүхы оронуудта зорюулагдаһан Будапештэ хандалгые дэмжэнэ, манай түбиие бүхы бүмбэрсэг дэлхэй дээрэхи эб найрамдал болон тогтууритай байдал хангаха нүхэсэл болгохо зорилготой үүсхэлые дэмжэхыень таряашадай бүхы партинууд ба организацинуудые уряална гээд ОКП-гэй Главна комитедэй президиумэй түрүүлэгшын орлогшо Ю. Озга-Михальский мэдүүлээ. ПАП агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, тэрэ ОКП-гэй съезд дээрэ мартын 30-да үгэ хэлэһэн байгаа.

Европодохи эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай аша туһада

ПАРИЖ. (ТАСС). Европодохи аюулгүй байдалай, амгалан ёһоной харилсаа холбооной асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхын тулада ниитэ Европын зүблөө зарлаха уряатайгаар Европын бүхы оронуудта Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Будапештэ хандалгые эб найрамдалай тала баридаг францууд һайшаана гээд эб найрамдалай түлөө францын хүдэлөөнэй генеральна секретарь Андре Сукьер мэдүүлээ.

Европодохи байдалтай дашарамдуулагдаһан һанаагаа зоболго хандалга соо элирхэйлэн мэдүүлэгдэнхэй, Европо түбидэ аюулгүй байдал хамтаараа хамгаалха эмхи байгуулха тухай һанамжа хэлэгдэнхэй. Эдэ бүгэдые бидэнэр хүсэдөөр зүбшөөнэбди гээд тэрэ онсолон тэмдэглэһэн байна.

Европодо аюулгүй байдал хамгаалха эмхи байгуулга Европын мүнөө хоёр хуби боложо хубааралд байлгые зайсуулха, аюулгүй байдал хангаха, харилсаа холбоо хүгжөөхэ, буу зэбсэг хуряаха хэрэгтэ туһалха гээд А. Сукьер хэлээ.

Будапештэ хандалга Европын арадуудай эб найрамдалай ба хамтын аюулгүй байдалай аша туһада тааруугаар Европын өрөө асуудалнуудые зүбөөр шиидхэхэ хараа зам заажа үгэнэ гээд Андре Сукьер онсолон тэмдэглээ. Энэ һайн һайхан зорилго дүүргэхэ талаар бүхы эрилтэнүүдые франциин арад шууд сэхээр дэмжэнэ.

ФКП-гэй гэшүүд олон болоно

ПАРИЖ. (ТАСС). Партийна билетүүдые һэлгэхэ камбаниин үедэ франциин Компартиин Нор департаментдахи федерацида 1.160 шэнэ гэшүүд ороо. Тэдэнэй дунда олон эхэнэр, залуушуул бии.

Энээн тухай ФКП-гэй Политбюрогой гэшүүн, ФКП-гэй Нор департаментдахи федерациин секретарь Гюстав Ансар мартын 31-дэ мэдээсэ. Эдэ урэ дүнгүүд зоной һайшаадаг болоожо байһые гэршэлжэ үгэнэ гээд секретарь онсолон тэмдэглэбэ.

Швейцариин Ажалай партиин ЦК-гай пленум

ЖЕНЕВЭ. (ТАСС). Швейцариин Ажалай партиин Центральна Комитедэй пленум мартын 29—30-да Лозаннада боложо, коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөндэ бэлдэхэ комиссиин хүдэлмэридэ хабаадаһан, өөрынгөө түлөөлэгшын тоосоое шагнаһан ба һайшааһан байна.

Швейцариин Ажалай партиин Центральна Комитет бэлэдхэл хэхэ комитедэй майн 23-най түгэсхэлэй сессидэ, тэрэнһээ июниин 5-да Россида болохоор хараалагдаһан уласхоорондын зүблөөндэ хабаадаха гэһэн шиидхэбэри абаа гээд пленумэй резолюци соо хэлэгдэнэ.

Вьетнамай Эсэгэ ороной фронтын ЦК-гай пленум болобо

ХАНОЙ. (ТАСС). Вьетнамай Эсэгэ ороной фронтын ЦК-гай 17-дохи үргэн пленум эндэ һаяхан болоо.

Элдэб политическэ партинуудай, ниитын организацинуудай, бага үндэһэ яһатанай, шажанай бүлгэмүүдэй түлөөлэгшэд пленум дээрэ байлсаа. Пленумдэ хабаадагшадай дунда Вьетнамай Арадай армиин түлөөлэгшэд, Эсэгэ ороной фронтын нютаг нютагуудтахи эмхинүүдэй түлөөлэгшэд байгаа.

КАМБОДЖЫН МИД-эй БУРУУШААЛГА

ПНОМ-ПЕНЬ. (ТАСС). Американо-сайгон гурбан вертолёт Комонгчам провинциин Мимот община шадар мартын 2-то Камбоджын агаарай хилые дабаһан байгаа.

Камбоджын хилэ шадарай тосхонууд руу американо-сайгон сэрэгүүдэй дайтолон орожол байлгада эсэргүү буруушаалга мэдүүлжэ байнанаа королевскэ правительство дахяад элирхэйлнэ гээд Камбоджын МИД-эй ното соо хэлэгдэнэ.

Партизануудай ябуулганууд

БЕЙРУТ. (ТАСС). «Аль-Фатах» организациин партизануудай отрядууд мартын 28-һаа 30 хүрэтэр Израилиин эзэмдэлгын сэрэгүүдтэ эсэргүү хэдэн дайшалхы ябуулгануудые амжалтатайгаар хээ. Сириин Голанска хадануудта булимтаран абаһан газарнуудтаа израилиинхидэй түхеэрһэн Ат-Тарби ба Истирман гэжэ сэрэгэй һууринуудые партизанууд миномёдуудаар буудаа» гээд тус организациин сэрэгэй командованиин эндэ тунхаглаһан коммюнике соо хэлэгдэнэ.

Иерусалимһаа баруун-урда оршодог Батир тосхон шадар ябаһан Израилиин сэрэгэй машинануудай колонноо бүлэг партизанууд зоримгой дайтолго хээ, дурсагдаһан тосхон шадар түмэр замай полотное тэһэлээ гээд коммюнике соо заагдана. Тель-Каттафта (Бейсан нуга) байһан израиль сэрэгүүдые партизанууд пулемёт болон миномёдуудаар буудажа, дайсанда горитой хохидол ушаруулаа.

Дайшалхы ябуулгануудһаа уламжалан, дайсанай олон тоото солдат ба офицер хүнөө буулгагдаа, хоёр танк, нэгэ бронетранспортёр гэмтээгдээ, хэдэн сэрэгэй ашаанай машина, хоёр пулемёт, нэгэ 106 миллиметрово томо буу усадхаа, Батир тосхон шадарай түмэр замай участогые һандаргаа.

КАИР. (ТАСС). Израилиин эзэмдэһэн араб газар нютагуудта ябуулга хэжэ байдаг «Аль-Асифай» дайшалхы отрядууд Тель Аль-Кутеф шадарай израиль сэрэгэй постые мартын 30-най һүни буудалдаанай үедэ олон израиль солдат ба офицернүүд алуулһан, шархатаһан, хоёр автомобиль усадхагдаһан байна.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • ХИЛЫН ЦААНАҺАА • РАДИО

УРДА ВЬЕТНАМАЙ ПАТРИОДУУДАЙ ДАЙШАЛХЫ ЯБУУЛГАНУУД

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд американ армиин частьнуудта эсэргүү байлдаануудые амжалтатайгаар хэнэ. Освобождение гэжэ хэблэлэй агентствын дамжуулгада үндэһэлэн, Вьетнамай информационно агентствын дамжуулһанай ёһоор, Урда Вьетнамай патриодууд Даутиенг (Тхузаумот провинци) райондо мартын 17-һоо 22 хүрэтэр добтолгонуудые хэжэ, американ командованиин дайшалхы ябуулгануудые таһалдуулаа.

Эдэ дайшалхы ябуулгануудта американ армиин 1-дэхи ба 25-дахи ябаган сэрэгэй дивизинүүдэй подразделенинүүд, хамтадаа арба шахуу батальон хабаадаа. Урда Вьетнамай Арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй частьнууд энэ бүлэглэлтэй шэрүүн шанга байлдаануудые хэхэдээ, тэдэниие ехээр хохидоогоо.

Гаитиин коммунистнуудай парти байгуулагдаба

МЕХИКО. (ТАСС). Дювальегэй хархис засаг түрэдэ эсэргүү тэмсэл хэхын тулада Гаитиин түрүү үзэл баримталдаг хүсэнүүд нэгэдэжэ байнхай. Гаитиин арадай нэгэдэлэй парти (ПНЕГ), Национальна сүлөөрэлгын арадай парти (ПППО) гэжэ мэдээжэ болоһон зүүнэй үзэл баримталдаг хоёр политическэ бүлэглэл Гаитиин коммунистнуудай нэгэдэмэл парти (ОПГК) гэжэ нэрлэгдэһэн нэгэдэмэл политическэ организаци болоожо хамтарба. Нюусаар һара бүридэ гарадаг «Букан» партиин хэблэлэй орган болонхой.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

15.30 минутаһаа 19.30 минута хүрэтэр Москваһаа дамжуулга. 15.35 минутаһаа орон доторхи һонин. 15.50 минутаһаа «Ленин тухай рассказуud» гэһэн үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 16.20 минутаһаа хүгжэмэй программа. 17.15 минутаһаа «Долоон хоног» гэһэн дамжуулга. 18 чаһаа Уайльд гэгшын «Дориана Грейн портрет» гэһэн телевизионно зүжэг (нэгэдэхи дамжуулгань). 19.30 минутаһаа «Холо, ойрын һонин» гэһэн дамжуулгаар Улаан-Үдын телестуди хүдэлмэреэ эхилхэ. 19.50 минутаһаа залуушуулда зорюулагдаһан дамжуулга. 20.20 минутаһаа «СССР-эй арадуудай хатар, дуунууд» гэһэн дамжуулга. 20.50 минутаһаа «Совет сэрэгшэ» гэһэн киножурнал. 21 чаһаа 23 час хүрэтэр Москваһаа дамжуулга. 21.05 минутаһаа орон доторхи һонин. 21.20 минутаһаа «13 стул» гэһэн телевизионно театр. 22.20 минутаһаа «Выставкын зэлнууд болон музейнүүдээр» гэһэн дамжуулга.

«ПРАВДА БУРЯТИИ» МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Бидэнэр бэлэмди!» гэһэн ВЛКСМ-эй обкомой секретарь В. Подлесновай статья. Советскэ правительствын мэдүүлгэ тухай ажалшадай һанамжанууд. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: КПСС-эй Буряадай обкомой VI пленумэй материал.

Гурбадахи хуудаһанда: «Буряадай уран зохёолшодой VI съездые угтуулан» гэһэн гаршаг доро В. Найдаковой статья. Редакцида ерэһэн бэшэгүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: нютаг нютагай һонин. Спорт. Хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд.

СУУЛ ДЭЭРЭҺЭЭ

ГЭНЭН ХҮНҮҮД, ГЭНЭТЭЙ МЭХЭШЭН

Элдэб аргаар мэхэ, хулгай хэжэ ябаһанайнгаа түлөө Евгений Иванович Шевченко гэгшэ долоо дахин түрмэдэ ороһонойгоо удаа 1967 оной һүүл багаар тэндэһээ гараад, ЛВРЗ-гэй барилга-заһабарилгын конторода бетонщигоор ажалдажа захалаа һэн. Душэн табан наһа хүрэһэн энэ хүн һаяхан Улаан-Үдын Железнодорожно районой арадай сүүдэй урда наймадахяа зогсожо, долоон жэлээр эрхэеэ хаһагдаха болобо.

Ушарынь хадаа Е. Шевченко урда тээнь хэһэн гэм зэмынгээ түлөө хэһээлтэнүүдые амсабашье, тэдэнь тэрээндэ ёһотой һургаал боложо үгөөгүй байшоо. Тиимэһээ ажал хүдэлмэридэ абтаад байхадаа, Е. Шевченко гэгшэ хүдөө үгөөр хүнүүдые гэнэдхээн мэхэлжэ, мүнгыень хододоо хара аргатай байба. Жэшээлхэдэ, 1968 оной март һарада С. гэжэ эрхэтэнһээ 30 түхэриг абаад зугадашаһан байна. Мүн тэрэл үедэ хуулиин наһа гүйсөөдүй Быков гэжэ хүбүүе мэхэдэ оруулжа, 15 түхэригыень абаа. Удаань тэрэнэй байрада ерэжэ, үшөө 14 түхэригыень, часыень, модельнэ туфлииень абаад арилһан байгаа.

Мүн лэ үнгэрэгшэ жэлэй август һарада Шевченко гэгшэ ЛВРЗ-гэй больницын хирургическа отделенидэ аргаламжалда байха үедөө үбшэнтэн Б. гэгшэдэ плащ олоожо үгэхэ хэбэртэйгээр найдуулжа, 40 түхэригыень, тиихэдэ дурсагдагша больницын медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдһөө 21 түхэриг абаад бусаагаагүй.

Мүн лэ үнгэрэгшэ жэлэй декабрь һарада ЛВРЗ-гэй транспортна цехэй хүдэлмэришэдһөө найман түхэриг абажа байхадаа, эхэнэрэй сабхи олоожо үгэхөөр хуурмагаар найдуулаа. Иимэрхүү, хараад үзэхэдэ, жэжэ янзын баримтануудые үшөөл дурдажа болоомоор. Эдэ бүгэдэ сүүдээр, олон гоото гэршэнэрэй нюур дээрэ алируулагдаа.

Г. БАДМАЕВ,
ЛВРЗ-гэй кадрнуудай таһагай инспектор.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУД...

Манай адрес, телефону...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—5... приёмная—54-93, зам. редактора—63-08, зам. редак... 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—... отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—6... 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышлен... строительства—61-35, советского строительства и быта—6... культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-8... формации—34-05, общественная приёмная—56-62, инф... бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при С... те Министров БурАССР.

Н-00444 Зак. № ...